

תרפה סדר ארבע פרשיות. וכו' סעיפים:

א משנה ברורה מגלה
כט. ב כשמואל ונתן
קוטה. ג שם בכריתא.
ד שם במשנה ובריתא
ל. ה שם. ו שם. ז כרב
שם. ח שם ורב
להקדים וכו' לעשיה.
ט הרי"ף וברא"ש שם.

א. (א) *ראש חדש אדר הסמוך לניסן שחל להיות בשבת, (ב) קורין פרשת *שקלים כשהיא כי תשא עד ועשית ביור נחשת, (ג) ומפטיר ויכרת יהודע, ומוציאין שלשה ספרים, באחת קורא פרשת (ד) השבוע (ה) ובשני של ראש חדש ובשלישי קורא מפטיר בפרשת שקלים: **ב.** ובשבת שניה מוציאין שני ספרים באחד קורא פרשת (ו) השבוע, ובשני קורא זכור את אשר עשה לך (ז) עמלק, ומפטיר (ח) פקדתי את אשר עשה עמלק: **ג.** ובשבת שלישית שהוא ט"ו באדר מפסיקין, ובשבת רביעית שהוא כ"ב באדר מוציאין שני ספרים, באחד קורא בפרשת (ט) השבוע ובשני קורא פרשת (י) פרה, ומפטיר ונרקתי עליכם מים טהורים (יא) (וענין לעיל סימן קלז סעיף ה): **ד.** ובשבת חמישית שהוא כ"ט באדר מוציאין שני ספרים, באחד קורא פרשת (יב) השבוע ובשני החדש הזה (יג) לכם, ומפטיר בראשון באחד לחדש: **ה.** חל ראש חדש אדר הסמוך לניסן בתוך ימי השבוע, ונאפלו בערב שבת, מקדימין לקרות פרשת שקלים בשבת שלפניו ומפסיקין בשניה, כדי שתהא פרשת זכור בשבת הסמוכה לפורים מלפניה. ונאם חל פורים בערב שבת, מקדימים לקרות פרשת זכור בשבת שלפניו: **ו.** סעיפים שראוי לקבץ בהם ראש חדש אדר זכד"ו וסימן לשבתות ההפסקה זט"ו ב"ו ד"ד וכו' כלומר כשחל ראש חדש

שערי תשובה

(א) ראש חדש אדר הסמוך כי. וענין כל דיני סדר קריאת ארבע פרשיות וטענת הקריאה בספרי שער אפרים שער ח שבארחי הדברים על ברנן בעזרת ה' יתברך:

באר היטב

א. שקלים. ואם שכתו העבור בראש חדש אדר לקרות פרשת שקלים, צריכים לחזור ולהוציא ספר תורה ולקרות הפקשה, גזת ורדים חלק אחד חיים כלל א סימן לו, ענין

משנה ברורה

ובלא ברכה אחריה, ויוציאו ספר תורה ויקרא עולה אחד מענינו של יום, ואחר ברכה אחרונה יאמר קדיש ויקרא הפטרה בלא ברכה לפניו, והברכות שלאחריה יברך. ואם נזכרו מיד אחר שברך ברכה אחרונה על התורה, יוציאו ספר תורה אחרת ויניח אצל הראשונה ויאמר קדיש, ואחר כך יקרא אחר שיפטיר מענינו של יום בברכותיה [שם]. אם טעו וקראו הפרשיות והמגלה באדר ראשון, צריך לחזור ולקרות המגלה בשני, ולענין הפרשיות, בבית יוסף משמע דאין צריך לחזור, אכל בדרכי משה ובאליה רבה כתבו דצריך לחזור: (ג) ומפטיר ויכרת יהודע. כי שם נזכר נדבות לכדק הבית. ואין מפטירין בשל ראש חדש אף שהיא תדירה, משום דמשקלים סליקו בתורה ומפטירין בה: (ד) השבוע. ששה אנשים, ובמקום שנהגו להוסיף מוסיפין [שער אפרים]: (ה) ובשני של ראש חדש. ומתחילין וביום השבת [וכו']. ומניחין ספר תורה השלישית אצלה ואומרים חצי קדיש. ואם אחר שגמר פרשת השבת טעה ולקח הספר תורה שהיתה מגוללת על פרשת שקלים וברך לפניו והתחיל לקרות, יסיים בפרשת שקלים, ואחר כך להעולה בספר תורה השלישית למפטיר יקרא עמו בפרשת ראש חדש, ובהפטרה יאמר השמים כסאי מאחר שבקריאת התורה נסתים מענין של שבת וראש חדש, וכן הוא הדין בשבת פרשת החדש, כשחל ראש חדש ניסן בשבת והקדים לקרות בפרשת החדש [שער אפרים]: **ב.** (ו) השבוע. ומניחין ספר תורה השניה אצלה ואומר חצי קדיש: (ז) עמלק. עד לא תשכח: (ח) פקדתי. כן הוא ברמב"ם, ובכלבוש איתא ויאמר שמואל כה אמר ד' פקדתי את אשר עשה וגו': **ג.** (ט) השבוע. ומניחין ספר תורה השניה אצלה ואומרים חצי קדיש: (י) פרה. בפרשת חקת, מתחלת הסדר עד תטמא עד הערב: (יא) וענין לעיל בסימן קלז סעיף ה. שם מבאר אם טעה ולא גמר כל הפרשה: **ד.** (יב) השבוע. ומניחין ספר תורה השניה אצלה ואומרים חצי קדיש: (יג) לכם. עד תאכלו מצות. כשחל ראש חדש ניסן בשבת, שאז הוא פרשת החדש, מפטירין פרשת החדש ולא השמים כסאי [ועטרת זקנים בשם לכו]. ומוציאין שלשה ספרים, באחד קורין פרשת השבוע, ומניחין השניה ואין אומרים קדיש, ומגביהין הראשונה וגוללין, ופותחין השניה וקורין בפרשת ראש חדש מן וביום השבת עד ונסכו, ומניחין השלישית ואומרים קדיש ומגביהין השניה וגוללין, ופותחין השלישית

תרפה א (א) ראש חדש אדר וכו'. אבאר בקצור ענין ארבע פרשיות, והוא, חז"ל *תקנו לקרות ארבע פרשיות בשנה, מראש חדש אדר עד ראש חדש ניסן, לזכרון ארבעה דברים והם אלו, הראשונה היא פרשת שקלים, לזכרון מצות מחצית השקל, שיתבאר בסמוך, שהיו מחיבים לתן ללשכה לקרנן התמיד בכל שנה. השניה היא פרשת זכור, לזכר מעשה עמלק, וקורין אותה בשבת שלפני פורים, לסמכה למעשה המן שהיה מזרע עמלק, וכדי להקדים זכירת מחצית עמלק לעשייתה, וכדכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים. השלישית היא פרשת פרה אדמה, והיא בשבת שקדם פרשת החדש, שכן היה שרפתה במדבר סמוך לניסן, כדי להזות בה את ישראל באפר החטאת מיד אחר הקמת המשכן, כדי שיהיו טהורים ויוכלו לעשות הפסח בזמנו, לכך קורין פרשה זו, להתפלל לפניו יתברך שגם עלינו יורק מים טהורים במהרה. הרביעית פרשת החדש, בשבת הסמוך לראש חדש ניסן, כדי לקדש חדש ניסן, דכתיב בתורה החדש הזה לכם ראש חדשים, אכל אין זה עקר הקדוש, כי עקר הקדוש הוא בעת ראית הלכנה, שמקדשין אותו הבית דין, ואין הקריאה הזאת אלא מדרבנן: (ב) קורין פרשת שקלים. דאמר קרא *זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה, והאי לחדשי יתרא הוא, אלא אמרה תורה, יש לך חודש שאמר צריך לחדשו בהבאת עולות תמידין ומוספין מתרומה חדשה, וזהו ניסן, דגמרינן בגמרא בגזרה שנה שחדש זה הוא חדש ניסן, וכיון דבניסן בעי לאקרובי מתרומה חדשה, לכך מקדימין ומשמייעין על השקלים באדר הסמוך לו, שייביאו שקליהם בראש חדש ניסן, ואנו משלמין פרים שפתינו בקריאת הפרשה של כי תשא דכתיב בה ענין השקלים. יוצר יש לשחרית וגם למוסף בפרשת שקלים ובפרשת החדש, אכל בזכור ופרה לא תקנו במוסף [פרי מגדים]. אם ארע שלא קראו הפרשה מענינו של יום *אין לה תשלומין לשבת הבאה [שערי אפרים]. אם שכתו העבור לקרות פרשת שקלים, והוא הדין בשארי השלשה פרשיות, אם כבר אמר הפטרה של סדר השבוע בבכריותה ונזכרו, צריכים לחזור ולהוציא ספר תורה ולקרות הפרשה בברכה לפניו ולאחריה, ויאמר אחר כך קדיש ויפטיר בלא ברכה לפניו ולאחריה. ואם נזכרו אחר שהתחיל לברך על הפטרה ואמר השם, יגמר הברכה ויאמר קצת פסוקים מהפטרה השבוע [כדי שתהיה לברכה מקום לחיל],

שער הציון

תרפה א א. מנקרא ופוסקים: ב. נקרא: ג. וכן איתא בחדושי ר' עקיבא איגר: ד. כגון שחשבו שהיא שנה פשוטה ואחר כך נודע להם שהיא מעוברת:

י תוספות ברכות יג.

בשבת מפסיקין בחמשה עשר בו וסימן זט"ו, וכשחל ביום שני מפסיקין בו' בו וסימן ב"ו, וכשחל ביום רביעי מפסיקין בד' בו וסימן ד"ד, וכשחל ביום ששי מפסיקין בשתי שבתות, ב' בו וי"ו בו, וסימן ובי"ו: ז. י"ש אומרים (יד) שפרשת זכור (בו) ופרשת פרה אדמה חייבים לקרוא (ב) מדאורייתא, לפיכך בני הישובים שאין להם מנן צריכים לבא (בו) למקום שיש מנן בשבתות הללו כדי לשמע פרשיות אלו שהם מדאורייתא: הגה ואם אי אפשר להם לבא, (יז) מכל מקום יזהרו לקרותם

(יח) בנגינתם ובטעמם (מצא כחוב):

באר היטב

שם. אם טעו וקראו הפרשיות והמגלה בראשון צריך לחזור לקרותן בשני. עין ב"ח: **ג. מדאורייתא.** בשל"ה האריך לצדד שפרשת פרה אינה דאורייתא, וכן כתב הב"ח, וכן כתב בתשובת מהר"ל סימן קכב שלא הזכיר אלא פרשת זכור. ובתורומת הדשן סימן קח כתב וזה לשונו, באשר"י פרק ז דברכות כתב דעשה דאורייתא לקרות פרשת זכור בעשרה, ובתוספות שאנ"ן כתבו דאין שום קריאה דאורייתא רק פרשת זכור, ובתוספות הקצרות בברכות פרק ב פרש דפרשת זכור ופרשת פרה חייבים לקרותן מן התורה וכו'. ואם כן צריך לזהר יותר שישמעו קריאת פרשת זכור בעשרה ממקרא מגלה בזמנה, אלא שהעולם לא זיהר בהכי, עד כאן לשונו. וכתב הטנן אברהם, ונראה לי לישב מנהג העולם, דאטו מי כתיב בתורה שיקראו דוקא בשבת זה, אלא שחכמים תקנו בשבת זה הואיל ושכיחי רבים בבית הכנסת וקמוץ לפורים כדי לסמוך מעשה עמלק למעשה הקן, ועל כן כששומע בפורים פרשת זכבא עמלק נמי זוכר מעשה עמלק ויוצא ידי חובתו, וכן הוא בראש סימן ב, אכל פרשת פרה לא מצונו שהיא מדאורייתא, עד כאן לשונו, עין שם. וכתב רש"ל שאין הקטן עולה למפטיר בפרשת זכור ובפרשת פרה, עין שם. והב"ח כתב דכין קטן שיוצא למי מקריין וכו' שאינו יודע למי מקריין עולה, עין שם. והש"י כתב, דוקא קטן היודע למי מקריין שמוסיפין באר, ונראה דהיודע למי מקריין קאמר, עד כאן לשונו, עין שם. ועין בגנות ורדים חלק ארץ חיים קלל א סימן לו. כתב מהר"ל בכל ארבע פרשיות אין מוסיפין ואומרים צדקתך וצדקתך, דרכי משה. יש נוהגין בשנה מעברת לקבץ תענית בכל יום חמישי מפרשת שובבי"ם ת"ת, ויש אומרים גם פרשת וצחקל ופקודי, ואומרים שומר ישראל וכו', ופשוט דהשליש צבור אומר עניו בשחרית ומנחה. וכתב האר"י ז"ל בפרוש התורה שגמרים אלו מסגלים לחסון צוץ קרי יותר מכל השנה להסתעפים בהן. לכן מתחיל מפרשת שמות שאז התחיל השעבוד שנתקן הקרי דאדם הראשון ונגמר בפרשת כי תקנה עבד עברי, עין שם:

משנה ברורה

לומר דיוצא מדאורייתא. והנה למאי דקימא לן לעיל בסימן ס דמצות צריכות פונה, יהיה צריך בעת שמציעת פרשה זו לכוון לצאת בזה מצות עשה של זכור. אבל לעניות דעתי, עקר דינו של הטנן אברהם צריך עיין, דהא כתיב בתורה זכור את אשר עשה וגו', אשר קרך בדרך ויזנב בך וגו' תמחה וגו', והכונה שלא לשכח מה שעשה לנו עמלק, ונספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם, כך עשה לנו הרשע ולכך נצטוינו למחות את שמו, כמו שכתב הרמב"ן בבאורו, וזה לא נזכר בפרשת ויבא עמלק: (יז) מכל מקום יזהרו לקרותם וכו'. ויהדר לקרות זה מתוך הספר, וכנ"ל בסעיף קטן יד: (יח) בנגינתם ובטעמם. דע, דיש אומרים שצריך לקרות זכר עמלק בציר"י, ויש אומרים שצריך לקרות זכר עמלק בסג"ל, ועל כן מהנכון שהקורא יקרא שניהם, לצאת ידי שניהם. כתב מהר"ל, בכל ארבע פרשיות אין מוסיפין נשמות ואומרים צדקתך וצדקתך, (דרכי משה). ולענין אב הרחמים, באליה רבה בשם הגהות מימוני דיש לומר בהם אב הרחמים, ובדרכי משה בשם מהר"ל משמע דאין אומרים בהם אב הרחמים, וכן העתיק בדרך החיים. ולענין תענית של שובבי"ם ת"ת, עין בבאר היטב ושערי תשובה:

שער הציון

אלא שחכמים תקנו בשבת זה הואיל ושכיחי רבים בבית הכנסת והוא סמוך לפורים, כדי לסמוך מעשה עמלק למעשה הקן, ועל כן יוצא על פי הדחק כמה שקורין ויבא עמלק ונמן אברהם. ולא העתיקו כל דין ארבע פרשיות לענין אם יוכל קטן לעלות בהן, דכבר מבאר לעיל בסימן רפב במשנה ברורה סעיף קטן כג ובאר הלכה (אות א) שם:

ז. ה. אף דהטנן אברהם הביא בשם תרומת הדשן דהרא"ש כתב דעשה דאורייתא לקרות פרשת זכור בעשרה, אינו יודע שום מקור לזה, והאי דכפי אליעזר שקורו עבדו הוא משום דעקר קריאת זכור הוא מצות עשה דאורייתא, ורקנן תקנו לקרותה בצבור. ועניתי ברא"ש ואין הקרה לדברי תרומת הדשן, וצריך עיין: ו. דאטו מי כתיב בתורה שיקראו דוקא בשבת זו,

תרפו דין תענית אסתר. ובו ג' סעיפים:

א. *בחנכה ופורים ^א (א) מתר להתענות ולאחריהם: **ב.** (ב) מתענים ב"ג באדר, ואם חל פורים באחד בשבת מקדימין (ג) להתענות ביום חמישי: הגה ותענית זה אינו חובה, לכן יש להקל בו לעת הצורך, כגון מעברות או מניקות או לחולה שאין בו סכנה, ואפלו רק כואבי עינים, שאם ^ד (ד) מצטערים הרבה לא יתענו (ה) ויפגעו אחר כך. אבל שאר בריאים ^ו (ו) לא יפרשו מן הצבור (חדושי אגודה בשם מחזור ויטרי). ואם חל פורים ביום ראשון, שמתענין ביום חמישי שלפניו, וחל בו ברית מילה, ^ז (ז) מתר ^ח (ח) לאכל על המילה, ולמחר ביום ששי יתענו האוכלים (הגהות מנהגים): **ג.** ^י (י) יש מתענים לפי שנגאלו בו אבותינו והקם המשכן.

שערי תשובה

באר היטב

א. מתר. וב"ח כתב דבחנכה אסור להתענות לפניו, ועין סימן תרע סעיף קטן ב מה שכתב שם. ועין ד אהרן: **ב.** ב"ג. ויש מתענין לילה ויום, כנסת הגדולה. מהרי"ל לא היה מגיד ההלכה בתענית אסתר מפני שטורדים לקנות צרכי פורים, אם לא כשחל פורים ביום ראשון. ובהנהגות מנהגים הוכיח מהגמרא שאפלו בפורים היו רגילים ללמד לפני רבם: **ג.** מצטערים. וכל שכן יולדת כל שלשים יום: **ד.** לא יפרשו. אפלו ההולך בדרך וקשה עליו התענית בית יוסף, שבלי לטע: **ה.** לאכל. משמע אפלו יותר מצטערה. וט"ז כתב דאין לסמוך על הג"ה זו אלא יאכל סעודת המילה בלילה כמו בחשעה באב, עין שם. משנכנס אדר מרבין בשמחה, ומי שיש לו דין עם עכו"ם ישפט באדר. כתב ר"מ אלשקר סימן מח דיכולין לחגוג בני העיר בהסקמה וחגם עליהם ועל הבאים אחריהם לעשות פורים על שנעשה להם נס, ואף שהולכים לעיר

(א) **לאבד.** עין באר היטב. ועין בשבות יעקב חלק ג סימן ג שטסכים לדבר השלחן ערוך. ולמד מדברי השלחן ערוך בזה כי כדרך ושכח שמתענים ביום חמישי ואכל ושתה וכלילה בא לביתו ושמוע שהעולם התענו היום, יתענה ביום מחר ובערב שבת בכדי לקדם מצות הצומות ונצטקם הכתובים במגלה שהוא כדברי תורה כמו שקמבנו, ועין מהמ"ש הלוי סימן רא, ואף להט"ז יש לומר דמורה דהתם יש לומר שנעשה ברית מילה בלילה מה שאין בן קאן שחלף היום ואין לו תקנה אחרת שפיר מתענה ביום ששי, עין שם. ועין במור וקציעה בשם אביו הנאון חכם צבי ז"ל שיש נזהגין להתענות ד' אדר יש להתענות באדר שני, לפי שגם פורים היה בזכות משה שחשב הקן להפך, ומשום הכי ראוי שיהיה בחג אחר עם פורים, וכן נראה מהמגן אברהם סימן תקפ, אבל בשאלת יעב"ץ חלק א סימן קיו כתב דחליא בסלקתא בסוטה, והכא דאחזיק למעבד כראשון יעשו כן, ועין בסידור צמורי שמים שכתב גם כן כמו שכתוב במור וקציעה שהעקר להתענות בשני, וס"ס גם כן, ועין בשאלת

משנה ברורה

שהעולם התענו היום, יתענה למחר בערב שבת. מהרי"ל לא היה מגיד ההלכה בתענית אסתר מפני שטורדים לקנות צרכי פורים, אם לא כשחל פורים ביום ראשון. וכתב באליה רבה, ונראה לי דכל זה מירי לילך לשיטה, אבל ללמוד הקבוע בבית המדרש אינו בכלל זה, דאין בזה כל כך בטול צרכי סעודה. ואין אומרים צדקתך ב"באותה שבת שחל פורים למחר, כמו שאין אומרים תחנונים בערב פורים בחל, כך אין אומרים צדוק הדין בשבת שהוא ערב פורים: **(ד)** מצטערים. זה קאי על כואבי עינים, אבל מעברת, אף שאינה מצטערת אינה מתענה, כן כתב הישועות יעקב, ובאליה רבה מחמיר בזה, אף ביולדת כל שלשים, גם הוא מקל: **(ה)** ויפרעו אחר כך. להישועות יעקב הנ"ל מסתברא דלא קאי דין זה רק על כואבי עינים, שבעצם יש עליו חיוב שלא לפרש מן הצבור, ורק עכשו משום דכאב לה עיניו, ולהכי לבתר שישלך כאבו ^א יפרע התענית, מה שאין כן מעברת ומניקה דפטורות בעצם אפלו אינן מצטערות, אכן מדברי הב"ח לכאורה לא משמע כן: **(ו)** לא יפרשו. אפלו ^ב ההולך בדרך וקשה עליו התענית: **(ז)** מתר לאכל על המילה. הנה, ^ג כל האנשים הקרואים להסעודה, ואפלו יותר מצטערה, ואפלו בשחרית מותרים לאכל, אכן פלם צריכין להתענות למחר, וכדלקמיה. ועין בט"ז ואליה רבה שחולקים על הג"ה

תרפו א (א) מתר להתענות לפנייהם ולאחריהם. וכן ^א בהספד שרי. וב"ח כתב דבחנכה אסור ^ב להתענות לפניו, וכן הוא גם כן דעת הפרי חדש. והנה יש נזהגים להתענות לפני חנכה תמורת ערב ראש חודש, ואין לשנות מנהגם, ^ג אבל לכתחלה לא ינהג כן, ועל כל פנים אסור לגזר בו תענית צבור, וכן יום ראשון דאחר חנכה, ^ד אף דיחיד מתר להתענות בו, תענית צבור אסור לגזר בו: **ב** (ב) מתענין ב"ג באדר. פי בימי מרדכי ואסתר נקהלו ביום י"ג באדר להלחם ולעמוד על נפשם, והיו צריכין לבקש רחמים ותחנונים שיעזרום ד' להנצחם מאויביהם, ומצינו פשהיו ביום מלחמה שהיו מתענין, שכן אמרו רז"ל, שמשא רבנו עליו השלום ביום שנלחם עם עמלק היה מתענה, ואם כן בודאי גם בימי מרדכי היו מתענים באותו יום, "ולכן נהגו כל ישראל להתענות ב"ג באדר, ונקרא תענית אסתר, כדי לזכר שה' יתברך רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אל ד' בכל לבבו, כמו שעשה בימים ההם: **(ג)** להתענות ביום חמישי. אבל בערב שבת אין קובעין תענית בתחלה מפני כבוד השבת, לפי שרגילין בתענית לומר סליחות ותחנונים, ובערב שבת לא יתכן לעשות כן לפי שלא יוכלו לטרוח לכבוד השבת. ומי שהיה בדרך ושכח שמתענים ביום חמישי ואכל, וכלילה בא לביתו ושמוע

שער הציון

ספרים שיש שהיו מתענין שלשה ימים בחודש אדר זכר לתענית של אסתר (נהפ"א בכאוריו): **יב.** מגן אברהם: **יא.** ואינו דומה להא דמבאר בסימן תקנט בתשעה באב שנדחה, דאין מותרים לאכל רק הפעלי בריה ודוקא לאחר מנחה ועקר הסעודה יתנה בלילה, ואין צריכין להתענות יום אחר צבור זה, יש לומר דהתם אקבע הזמן רק ביום ראשון, ומפני שיום טוב של פעל בריה הוא אין צריך להשלים תעניתו, וממילא אחרים אסורים לאכל עם הפעל בריה, מה שאין כן בענינו דלא נקבע הזמן ברור דוקא ליום חמישי, וכנ"ל בסעיף קטן יא, להכי כי אקלע בריה מילה וסעודה בריה מילה מצוה היא, יכולים לאכל ולהשלים התענית ליום מחר. והפרי מגדים כתב עוד דהשעם דלא קבעו תענית אסתר בערב שבת מפני שמרבין בסליחות ואין פנאי להכין לכבוד שבת, וזהו שיש רק לענין לקבע התענית ללילה, מה שאין כן ביהודים כשאקלע בריה מילה דהסעודה מצוה היא, יכולים לומר סליחות ביום חמישי ולהתענות ביום ששי:

שער

תרפו א **א.** ומב"ס. ובאמת לרב הפוסקים הספד קיל מתענית, וכן כתב הב"ח דבהספד בודאי שרי: **ב.** הא בהספד גם לדידה שרי ופרי מגדים: **ג.** מגן אברהם בשם הרא"ח, והוא חושש גם כן לדעת הר"ן והר"מ דאוסרים בתענה להתענות לפניו: **ד.** כן הוא לפיכך הפחית השקל על דברי הנכנסת הגדולה שהובא במגן אברהם, וכן מוכח בנסת הגדולה להמצינו בו, ודלא כפרי מגדים שמפרש דהנסת הגדולה פליג על הב"ח ודעתו דחנכה אסור להתענות גם לאחריו, וזה אינו: **ה.** רמב"ם: **ו.** מגן אברהם ושא"ר אחרונים: **ז.** אחרונים: **ח.** וכן כשאמר ביום רביעי הויר בו ביום, משום דביום ששי אין להגיד והוא שושן פורים וערב שבת ואלה חזק בשם מהרי"ל, ולא העתקתי השגת המגן אברהם, דאלה רבה מושב זה, עין שם: **ט.** אחרונים בשם רוקח: **י.** וכן דעת הפחית השקל. ומה תראה שחביא מארחות חיים דחה בישועת יעקב, אף באלה רבה הוכיח עוד מהמהרי"ל בשם מהר"ש, ונראה דחלוי לפי מנהג המוסד: **יא.** שתענית זה אינו כבוד ודא ליום זה, כדאיתא במסכת

הַלְכוּת מַגִּלָּה סִימָן תרפ"ו תרפ"ז

י' שלשה ימים, וְזָכַר לַתַּעֲנִית אֶסְתֵּר:

תרפ"ו חיוב קריאת המגילה. ובו ב' סעיפים:

א. ^(א) חֵיב אָדָם (א) לקרות המגילה בלילה (ב) ולחזור ולשנותה ביום. ^(ג) וְיִשָּׁל לַיְלָה, זְמַנָּה ^(ד) (ג) כֹּל הַלַּיְלָה, וְשֶׁל יוֹם, זְמַנָּה כֹּל הַיּוֹם, (ד) מִהֲנֵץ הַחֲמָה (ה) עַד סוֹף הַיּוֹם. וְאִם קָרָא מִשְׁעֵלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר, (ו) יֵצֵא: **ב.** (ו) מִכְּבָטָלִים תִּלְמִיד יִתְּרָה לְשִׁמְעַי מִקְרָא מַגִּלָּה, קָל וְחֹמֶר לְשֶׁאֵר מִצּוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁכֻּלָּם נִדְּחִים מִפְּנֵי מִקְרָא מַגִּלָּה, וְאִין לֹךְ דְּכָר שְׁנִידָחָה מִקְרָא מַגִּלָּה מִפְּנֵי יַחוּץ

באר היטב

אחרת להשקיע חל עליהם. ומי שנעשה לו נס באדר ונדר לעשות לו פורים, יש אומרים לעשות בשנת עיבור באדר שני, ויש אומרים לעשותו באדר ראשון, אלא אם כן נעשה הנס בשנת העיבור באדר שני, הרי"ש הלוי סימן טז, ועין מה שכתוב סימן תקסח סעיף ז, (ובמגן אברהם חולק עליו, ובספר אליה רבה דחה דבריו בסימן תרפה, עין שם). כתב הנס הגדולה, מי שמתענה יום שנעשה לו נס וארע בשבת, יתענה בערב שבת: **ו.** שלשה ימים. פירש שני וחמישי ושני אחר פורים. בית יוסף סימן תכט, עין שם:

א. כֹּל הַלַּיְלָה. ואחר שעלה עמוד השחר לא יקרא. וגר שנתגר קרם הנץ החמה פטור מקריאת הלילה, מגן אברהם, ועין שם. ועין בהלכות קטנות סימן רפו, ואנס קצת יכול לשמע של יום אחר שעלה עמוד השחר: **ב.** תורה. עין מגן אברהם וט"ו ובתשובת שבות יעקב חלק ב סימן מו, ובתשובת חות לאיר סימן ח פלפול חרף, ועין יד אהרן ובשירי ננסת הגדולה:

משנה ברורה

ובאור הלכה (אות ג) מה שכתבנו שם: **(ב)** ולחזור ולשנותה ביום. וְזָכַר לַנֶּס, ^א שהיו צועקים בימי צרתם יום ולילה: **(ג)** כֹּל הַלַּיְלָה. עד עמוד השחר. ^א ואם לא קרא קדם, ^א אפלו באנס, שוב לא יקרא, דמשעלה עמוד השחר וממא הוא: **(ד)** מִהֲנֵץ הַחֲמָה. לפי"ש אין הפל בקי אין בעמוד השחר וזמנין דאמי לאקדומי. צריך לכתחלה להמתין עד הנץ, דיום ברור הוא לכל: **(ה)** עַד סוֹף הַיּוֹם. הינו, ^א שקיעת החמה. ואם נמשך עד בין השמשות, יקראנה ^א בלי ברכה: **(ו)** יֵצֵא. ואם היה אנס קצת, יכול לקרואה לכתחלה משעלה עמוד השחר (אחרונים): **ב.** (ו) מִכְּבָטָלִים תִּלְמִיד תּוֹרָה וכו'. רוצה לומר, אף דתלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות, ואפלו היתה תלמוד תורה ^א של חבורה גדולה ^א של מאה אנשים שלומדים באיזה בית, אפלו הכי צריך לבטל ולילך לקרואה בעיבור משום ברכ עם הדרת מלך. וכתב החי אדם, מפל מקום מי שמתפלל כל השנה ^א בקביעות במנין המיוחד לו להתפלל שם, אין צריך לילך לבית הכנסת:

שער הציון

תרפ"ו א. פרי חדש והג"א בסימן תרצב: **ב.** רש"י: **ג.** מגן אברהם ואלוה נכה בשם ספר אמריל ותר שלום, ולא כט"ו בסוף סימן תרפח: **ד.** כן משמע ממגן אברהם משה שכתב דלא דמי לקריאת שמע, ובקריאת שמע גם כן אין מקלים בסימן נח רק באנס, עין שם: **ה.** רש"י ור"ן. ועין בפרי מגדים בסימן תקפח לענין נח דלא בענין עד שיעלה כל גוף השמש על הארץ, אלא משעת תחלת הנץ גם כן מתר לכתחלה: **ו.** רוקח: **ז.** עין ריש סימן סו במשנה ברורה: **ח.** דבית רבי גם כן היו מבטלין מלמודם אף שאצלו היה בודאי ישיבה גדולה, וליף במקרא קל וחומר מעבודה, שהיו מבטלין הכהנים מעבודתן אף שהיה אצלם גם כן בית המדרש, ושלשית צער בתנים וזכין בו, וק"י מבטלין מעבודתן ומאמרתן אותה כדי לשמע מקדם מקרא מגלה, וכל שכן תלמוד תורה דקלא מעבודה. (ואיחא בוגרא, דוקא תלמוד תורה דחיד, אבל תלמוד תורה דרבים חסידא מעבודה, ומכל מקום אין נפקא מה דכל זה לענין מקרא מגלה, דתלמוד תורה דרבים לא מקרי אלא אם כן תלמוד תורה של כל ישראל, בעין אותה של יהושע בן נון, כן מוכח מרש"י ור"ן וכן מצד הפאדי וכן העתיק הב"ח וירושא. ועוד טעמים עין פלחם משנה ויבגן אברהם, ולכן לא העמקתי אודות זה): **ט.** מגן אברהם בסוף סימן תרצ בשם הר"ן, ודענו, דבית רבי הנ"ל: **י.** ולעניות דעתי בנתי, דבמקום שהוא מחיב לגיל להתפלל הוא גם כן בית המדרש אלא שמעוט אנשים מתפללים שם, ואשמועינן דאינו מחיב לילך לבית הכנסת גדולה, דאטו כל בתי כנסיות קטנות שיש בעיר מחיבים כלם לילך לבית הכנסת הגדולה, אבל אם פעל הבית יש לו מגן בביתו, אף שהמגן שלו הוא בקביעות, מסתברא דצריך לילך לבית הכנסת שבעיר משום פסוטי נסא:

יד. חיי אדם, ודמיון עמו, שהט"ו בעצמו כתב שיעשה הסעודה בלילה כמו בחשכה באב, ובחשכה באב שערות הלא מבאר רינו לעיל, ואין כמור בודאי משם: **טו.** ומי נכלל בשם כצלי ברית, מבאר לעיל בסימן הנ"ל סעיף ח: **טז.** כן משמע מלשון הפגן אברהם בסימן תקסח סעיף קטן י ועין בסימן תקט סעיף ט בשערי תשובה שם דאמר תוצת בודאי מתר. ועין בבאור הג"א דדעתו, דדוקא בחשכה באב דחמיר צריך הכעל ברית מעט להתענות אבל לא בשאר ארבעת תעניתים, אפלו בתעניתים שאין נדחין גם כן אין צריך בעל ברית וכן חתן ביום חפתו להתענות כלל, ואף ראחרונים בסימן תקט הסכימו דבשאר תעניתים שאינם נדחים אין להקל אף לבצל ברית ודריש מור רב בתענית צבור שדחה בדמיון כנסת המילה, וכן מוכח מן הירשקא שהבאתי בבאור הלכה (אות א) ריש סימן תקט ולא אמר רגל ויחיד ודמי לארבעה צומות שהם אבולות ורבים, ועל כן צריך להשלים התענית בין לענין מילה ובין לענין חתן ביום חפתו, על כל פנים בגדחין לכאורה בודאי יש לסמוך על זה להקל ראוי צריך להתענות כלל, ואפשר דלענין תענית אסתר דאינו חובה כל כך כמו שאר ארבעה צומות יש להקל לבצל ברית לאכל אפלו אינו נדחה, כדעת הג"א ומה שנקט רמ"א רינו רב לענין תענית אסתר שדחה, משום דרצה לכליל דאף שאר תעניות מתירים לאכל, ועל כל פנים אחר מנהג בודאי לכאורה יש להקל. אחר כך מצאתי בסתמי תשובה בשם תשובת משיבת נפש שהחריצו כן בחדא כמו שכתבנו: **יז.** חיי אדם: **יח.** בית יוסף סימן תכט: **יט.** מגן אברהם וחסותות חסם סופר חלק ארבע חיים סימן קסג סעיף (ח) (וב):

ממת מצוה שאין לו קוברים (ח) (כדי צרכו), שהפוגע בו קוברו תחלה ואחר כך קורא: הגה וכל זה לא מירי אלא (ט) בדאיכא שהות לעשות שתיקה, (י) אכל אם אי אפשר לעשות שתיקה (יא) אין שום מצוה דאורייתא נדחית מפני מקרא מגילה (יב) ובית יוסף בשם תוספות ומהר"א מורח"י, והא דמת מצוה קודם הינו דוקא ^(יב) (יב) בדאפשר לו לקרוא אחר כך (מהר"א מורח"י):

א משנה ריש מגלה.
ב בריקא שם ג. ג. טור
וכן כתב הר"ן בשם
התוספות והרמב"ן על
פי הירושלמי וכן דעת
הגאונים.

תרפח דין ברבים המקפים חומה מימות יהושע בן נון. וכו' ח' סעיפים:

א. "ברבים (א) המקפים חומה מימות יהושע בן נון יאפלו אינן מקפין עכשו, קורין בט"ו יאפלו

שערי תשובה

(כ) בדאפשר. וצ"ח בשכות נעקב חלק ב סימן מג מה שכתב בענין זה, וצ"ח בתשובת מהר"ט צה"ח סימן רפז, וצ"ח בשו"ת חות יאיר סימן ח ט יא פלפול עצום וארך בענין זה על דברי הר"א מנח"י והבית יוסף והט"ו ומגן אברהם, עין שם. וצ"ח מה שכתבתי ביר אפרים. וצ"ח בשאלת יעב"ץ חלק ב סימן קב על מה שכתב בחות יאיר שם בשם הנאמן אב בית דין דפנקפורט דלמה לי למימר דנשים חביות במגלה, תפוק לה מלא ולא תסור וכל לא תעשה נשים חביות, וצ"ח שם מה שכתב בחות יאיר לתרץ, והוא כתב דלא קשה מידי דייקמקום שחקנו בפרוש גם על הנשים פשיטא דאיכא למימר לאו דלא תעשה, אכל כאן דלא תעשה עליהם כלל דלא עדיף ממעות עשה דאורייתא דכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות ורוצה לומר דרבנן כעין דאורייתא חקנו, ועל זה קאמר דודאי גם עליהו חקנו לפי שגם הם היו כאותו נס, עין שם. וצ"ח לקמן סימן תרצה סעיף קטן ג מה שכתב על דברי פרי חדש לענין משלוח מנות דאשה, וצ"ח בשאלת יעב"ץ סימן קכ חלק א:

למקרא מגלה דהוא דרבנן, פרי חדש. אכל בתרומת הדשן סימן רס צדד לומר איכא, דכשיש שהות יקדים המילה ויכשאין שהות יקדים המילה, ונראה לי השעם דייכול למול בתשיעי. כנסת הגדולה, עין שם:

משנה ברורה

הוא סמוך לחשכה יקרא המגלה, דהא מת מצוה אפשר לקברו בלילה. והנה זה העתיק הרמ"א בשם מהר"א מנח"י, אכל כשה "אחרונים חולקין על זה וסוברין דאפלו באפן שידחה המגלה לגמרי, גם בן מת מצוה קודם משום כבוד הבריות, אכן פכר בארנו לעיל דדוקא במת מצוה ממש אכל לא בשאר מתים, ואפלו אם נפסק שם דבשאר מתים גם בן מצוה להקדים קבורתו לקריאת המגלה, ^(ט) על כל פנים היכא דידחה על ידי זה קריאת המגלה לגמרי, בודאי מגלה קודם יקבר מתו בלילה:

תרפח א (א) המקפים חומה מימות יהושע בן נון. כי בזמן מרדכי בעת הנס כתיב, שהיהודים שפכל מקום נלחמו ביום י"ג, ונחו ביום י"ד ועשו אותו משתה ושמחה, ובשושן נמן ליהודים להלחם עם העכו"ם גם ביום י"ד, ולא עשו יום טוב עד ט"ו, "וכיון שבאותו זמן נחלקו לשני ימים, ולכן כשקבע מרדכי ואסתר בהסכמת אנשי כנסת הגדולה לקבץ פורים לדורות, חלקו גם בן אותו לשני ימים, והיה ראוי לתקן שכל עיר שהיא מקפת חומה כמו שושן יהיה דומה לשושן לעשות בט"ו, והיה ראוי לתלות הפכוד בשושן ולתקן שכל עיר שהיא מקפת חומה מימות אחשורוש יקראו בט"ו, אך כיון שארץ ישראל היתה חרבה באותו עת, ויהיה לפי זה עירות המקפות בחוץ לארץ חשבות מהם, ועל בן תקנו לכבוד ארץ ישראל, שכל עיר שהיא מקפת מימות יהושע בן נון יקראו בט"ו אף על פי שאין מקפות עכשו, והשאר ביי"ד, לכד שושן, אף על פי שאינה מקפת מימות יהושע בן נון אפלו הכי קורין בט"ו מפני שבו נעשה הנס:

שער הציון

קורין כדי צרכו ראיו מת מצוה ממש, אכל במת מצוה ממש אפשר דגם הוא מודה לדברי האחרונים. אחר כך מצאתי זה באחרונים:
תרפח א. א. פוסקים:

יא. עין בפרי מגדים דמאן דתני וכל שכן אם הוא מחזי לאחרים הוא בכלל זה: יב. אחרונים: יג. מגן אברהם ושאר אחרונים: יד. ט"ו ומגן אברהם ופרי חדש והג"א: טו. כ"ל פשוט. ונראה לי עוד דמה שהעתיק הרמ"א את דברי המורח"י, משום שהיה מקום במת שאין לו

משנה ברורה <מהדורת אור החיים> - ו' כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב עמוד מס': 308 הודפס ע"י אוצר הח

א. משנה יט
ובאוקיימא דרבא
וכפרוש רש"י שם.
(*) רוצה לומר בזמן
קריאת המקום שהוא
בו עתה לא זמן המקום
שיצא משם כן כתב
הרב המגיד שם.
ג. משנה שם ב. ס. קצא
כתוב בשם מהר"ם
ירושלמי. ע. ה"ר בפרק קמא דמגלה. ס. טור בשם שד"ך מתיבתא.

אם היה דעתו לחזור למקומו ^(א) בזמן קריאה ונתעכב ולא חזר, קורא במקומו, ואם לא היה בדעתו לחזור אלא לאחר זמן הקריאה, קורא עם אנשי המקום שהוא שם: הגה (יג) ואם הוא במדבר או בספינה, קורא ביום י"ד כמו רב העולם (כל בו): ו. (יד) יום ט"ו שחל להיות בשבת, (טו) אין קורין (טז) המגלה בשבת אלא מקדימים לקרותה בערב שבת, ^(א) וגו' מעות מתנות עניים ומחלקים אותם בו ביום. וביום שבת מוציאים שני ספרים ובשני קורין ויבא עמלק, (יז) ואומרים על הנסים, (יח) ואין עושין ^(ב) סעודת פורים עד יום אחד בשבת: ו. ^(א) המפרש ביום והיוצא

ירושלמי. ע. ה"ר בפרק קמא דמגלה. ס. טור בשם שד"ך מתיבתא.

שערי תשובה

ס. בזמן קריאה. פרוש של י"ד, ועקר קריאה תלוי ביום י"ד ולא בלילה, כגון אברהם. ועין ט"ז: ו. אין קורין. דאין בקריאת הקריאת השמיים, מה שאין בן בספר תורה, וד"ק. ובה מתוך קשית התוספות יום טוב. ועין יד אהלן. ושואלין ודורשין בענינו של יום, גמרא: ו. סעודת. ור"ל חביב סימן לב הארץ בקריאת שהסעודה היא בשבת ועשה בן מעשה בירושלים וגם משלוח מנות בשבת כי המנות הם מהסעודה, עין ב"ח. והנהגותיו ח"א סימן קמו פסק בשלחן ערוך, וכן דעת המגן אברהם. ועל כל פנים מתנות לאכילתם הוא ביום קריאת המגלה. אבל אסור לטלטל המגלה בשבת, פרי חדש, עין שם. ועין בשני כנסת הגדולה בסימן זה ובסימן שח בהנהגת בית יוסף. ודע, שאם חל יום ט"ו בשבת אז יום השבת ח' לאחד הוא פרישת זכור ומפטרין פקדתי, בית יוסף. וב"ח כתב בשם ר"ל חביב דבט"ו לאחד מפטרין גם בן פקדתי, עין שם:

באר היטב

משנה ברורה

"כפי מה שפרשוהו המגיד והכסף משנה וכן משמע מהגר"א. וצריךין אנו לידע שלשה דברים, (א) דאם הוא שיך לערי הפירות אפלו יום אחד, קרוי פרוז וקורא ב"ד וכן אם הוא שיך למקפין אפלו יום אחד, קרוי מקף וקורא ב"ט. (ב) זמן קריאה י"ד הוא העקר ביום, וכיון שהיה בערי הפירות בהתחלת היום י"ד קורא ב"ד, וכן כהאי גונא לענין מקפין ביום ט"ו (ג) זמן קריאה שכתב המחבר ^(א) הינו, זמן קריאת המקום שהוא בו עתה, לא זמן שיצא משם. ועתה נבאר את הסעיף בסדר בכל פרט בפני עצמו. בן עיר שהלך לברך, אם היה דעתו בעת נסיעתו לחזור למקומו בזמן קריאה של ט"ו, דהינו, משהאיר היום לא יהיה שם כי יחזור משם קדם אור היום, ^(א) אף שלבסוף רואה שהוא מכרח להתעכב שם גם על יום ט"ו, מכל מקום אינו נקרא בשם מקף, וקורא ביום י"ד בהיותו בברך, אבל אם בעת נסיעתו לא היה בדעתו לחזור מן הברך אלא לאחר זמן הקריאה, ^(א) דהינו, בבקר של ט"ו שאז כבר הוא זמן הקריאה, אז חל עליו שם מקף וקורא עמה ביום ט"ו, ^(א) ואפלו אם אחר כך חזר לעירו ביום ט"ו קורא שם אם לא קרא מתחלה בברך. ועתה נבאר הסעיף לענין אפן השני, דהינו, בן ברך שהלך לעיר, אם היה דעתו בעת נסיעתו לחזור למקומו בזמן קריאה, דהינו, שיחזור משם כליל י"ד קדם שיאיר היום דהוא זמן קריאה, ואף שלבסוף היה שנתעכב ולא חזר, קורא במקומו דהינו, ביום ט"ו, אבל אם לא היה בדעתו בעת נסיעתו לחזור משם רק לאחר זמן קריאה דהוא ביום י"ד בבקר, חל עליו חובת הקריאה של העיר, וזה שאמר המחבר קורא עם אנשי המקום אשר הוא שם, ונעל בן אף שחזר באותו יום ובא לברך, צריך ^(א) לקרא באותו יום י"ד, דהוא נקרא פרוז בן יומא. וכתב הש"ז, דכל זה דוקא אם היה שם בעיר בתחלת היום, אבל אם חזר למקומו, שהוא בברך, קדם היום, לא מועיל מה שחשב מתחלה להיות בעיר בעת קריאת העיר: (יג) ואם הוא במדבר וכו'. אפלו הוא מבני הכרפין (אלוהיו וזוטא בשם כל בו): ו. (יד) יום ט"ו וכו'. דאלו י"ד אי אפשר לחול בשבת: (טו) אין קורין וכו'. דגזרו רבנן שמא ילך אצל חכם ללמדה איך לקרותה, ויעבידנה ארבע אמות ברשות הרבים: (טז) המגלה בשבת. ואז יום השבת ח' לאחד הוא פרישת זכור, ^(א) ומפטרין פקדתי, וגם ב"ט לאחד מפטרין פקדתי, (אבל ^(א) בעירות מפטרין בסדר השבוע). ושואלין ^(א) ודורשין בו ביום בהלכות פורים כדי שיזכרו ענין היום, וכשחל בחל יוצאין על ידי קריאת מגלה: (יז) ואומרים על הנסים. בשבת ^(א) ולא בערב שבת (ושבאמת ^(א) לברכין זמנם ב"ט ולא ב"ד, ורק משום גזרה פני' הצריכו לקרות המגלה בערב שבת, ^(א) ומכל מקום אם אמר אין מחזירין אותו, וכן אין מוציאים בו ספר תורה. ולעירות אומרים על הנסים ב"ד ולא ב"ט, ^(א) ועיר מספק אם היא מקפת מימות יהושע בן נון, אומרים על הנסים בשני ימים: (יח) ואין עושין וכו'. דאמרין בירושלמי, ויעשו אותם בשבת, אמר לה ימי משתה כתיב, את ששמחתו תלויה בבית דין, יצא זה [שבת] ששמחתו בידי שמים היא. והוא הדין ממילא ^(א) ששלוח מנות גם ביום ראשון בשבת. והנה מהר"ל חביב האריך להוכיח דבבלי שלנו אין סובר בן, ודעתו שהסעודה היא בשבת, ועשה בן מעשה בירושלים, וגם משלוח מנות בשבת כי המנות הם מהסעודה. והנהגותיו ח' לאחד הוא פרישת זכור, ואין קורין ערוך, וכן הוא גם בן ^(א) דעת המגן אברהם והקרבן גתאל ותשובת נודע ביהודה חלק א סימן מב. והנה הפרי חדש אוסר לטלטל המגלה בשבת מאחר שאין קורין בו, אבל כמה ^(א) אחרונים חולקין עליו ומתירין:

שער הציון

יט. פוסקים: ב. עין פרי מגדים: ו. בא. מגן אברהם בשם הבית יוסף: כב. מגן אברהם בשם ר"ל חביב וכן איתא בפרוש המשנה להרמב"ם במגלה סוף פרק ג (תרישין): כג. אליהו בקה ופרי מגדים: כד. גמרא: כה. בית יוסף בשם קצאחי כתוב: כו. מאמר קרדכי: כז. ברבי יוסף: כח. פרי מגדים: כט. בן משמע מפוסקים: ל. וכתב דרדאיתו אין מכרחות ואין קטו כח חלק על הירושלמי. והפרי חדש מצדד שיצטוו הסעודה בשבת וגם ביום ראשון וכו' המשלוח מנות בשבת: לא. אליהו רבה ובגרי ישע וחסדי דוד ומטה יהודה:

ד. יג. אף שהש"י מפרש להרמב"ם כפי פרוש הרא"ש ותטור, כמה אחרונים כתבו והעקר ככסף משנה והבית יוסף וסובר ברש"י, ובפרט דכמה ראשונים העתיקו שיטת רש"י לדינא: יד. פוסקים: טו. כסף משנה ובית יוסף וכה"ג: טז. וזהו שכתב המחבר ונתעכב וכו'. ומה שכתבתי דתליא במחשבה בעת יציאתו, בן הסכים במטה יהודה, ודלא כלחם משנה: ז. עין פ"י בסופו. ויש מי האחרונים שכתבו שלא יזי בהתחלת בקר, רק שיהיה פנאי לקרות המגלה באותו עת. אבל לילה לחור בודאי לא סגי. וכלשוו הטור שכתב מטעם היום: יח. פוסקים:

ו שם בשם בה"ג וכן
כתב המדריש בשם
ראב"ה ז' תוספתא
תקנה הרא"ש בפרק
קמא דמגלה ח אחרות
חיים ט שם.

השומע ממנו ^(ב) לא יצא. (ז) ייש אומרים שהנשים אינם מוציאות את האנשים: הגה ייש אומרים (ח) אם האשה קוראה לעצמה מברכת לשמע מגלה, שאינה חייבת בקריאה (מרדכי פרק קמא דמגילה): ג. (ט) אנדרוגינוס (י) מוציא מינו, (יא) ולא שאינו מינו. (יב) טמטום ומי שחציו עבד, אפלו מינו י' אינו מוציא: הגה (יג) יש אומרים דאפלו את עצמו אינו מוציא וצריך לשמע מאחרים (בית יוסף): ד. "השומע מגלה ממי שהוא מדר הנאה ממנו (יד) יצא: ה. ^(ט) מקום שאין מנין, אם אחד יודע והאחרים אינם יודעים, אחד פוטר את כלם, ואם כלם יודעים, כל אחד קורא י' (טו) לעצמו:

באר היטב

נשים, וקטן לקטן ואשה לאשה, אליהו וזוטא. ועין יד אהרן: ב. לא יצא. וב"ח פסק דהשומע מן החרש יצא בדרכו, וכן משמע בגמרא: ג. לעצמה. ובמדרש הנעלם רות כתב דלא תקרא לעצמה רק תשמע מהאנשים: ד. אינו מוציא. אפלו למאן דאמר דנשים מוציאות אנשים, זה גרע טפי, עין בית יוסף: ס. עצמו אינו מוציא. הינו למאן דאמר דנשים אין מוציאות אנשים, בית יוסף. והבאר היטב אשר לפני לא דק בבאן, עין שם: ו. לעצמו. והב"ח כתב בשם מהר"ל בפשיטות דצריך טפי שיקרא אחד לכלם, וכן דעת המגן אברהם, משום ברב עם הדרת מלך, עין שם:

נשים, וקטן לקטן ואשה לאשה, אליהו וזוטא. ועין יד אהרן: ב. לא יצא. וב"ח פסק דהשומע מן החרש יצא בדרכו, וכן משמע בגמרא: ג. לעצמה. ובמדרש הנעלם רות כתב דלא תקרא לעצמה רק תשמע מהאנשים: ד. אינו מוציא. אפלו למאן דאמר דנשים מוציאות אנשים, זה גרע טפי, עין בית יוסף: ס. עצמו אינו מוציא. הינו למאן דאמר דנשים אין מוציאות אנשים, בית יוסף. והבאר היטב אשר לפני לא דק בבאן, עין שם: ו. לעצמו. והב"ח כתב בשם מהר"ל בפשיטות דצריך טפי שיקרא אחד לכלם, וכן דעת המגן אברהם, משום ברב עם הדרת מלך, עין שם:

משנה ברורה

קטן הוי גם כן רק מדרבנן בכל המצות, מה שאין כן גדול הוי חד דרבנן, "ולא אחי תרי דרבנן ומפיק חד דרבנן. והנה לעיל בסימן תרעה סעיף ג הביא המחבר דיש מי שמכשיר בקטן שהגיע לחנוף שיכול להוציא אחרים בטהלתו, "והוא הדין לענין קריאת המגלה. ועין בעקרי דינים שכתב בשם סמא דח"י, דבמקום הדחק כשאין שם אנשים בקאים במקרא מגלה יכול להוציאם קטן שהגיע לחנוף: (ז) ייש אומרים שהנשים אינם מוציאות וכו'. ולא דמי לנר חנכה, "דשאני מגלה דהוי כמו קריאת התורה, ופסולה מפני כבוד הצבור, ולכן אפלו ליחיד אינה מוציאה משום לא פלוג, וגם "דאפשר דאשה אינה חייבת בקריאה רק לשמע, וכדלקמיה, ומקרי שאינה מחייבת בדבר לגבי איש. אבל אשה מוציאה ^ט את חברתה: (ח) אם האשה קוראה וכו'. ועין במגן אברהם שמצדד דלא תקרא לעצמה כלל רק תשמע מהאנשים.

וכל זה בישיבה ממי לשמע, ^ט אבל אם אין לה מי שיקרא לפנייה, תקרא היא לעצמה במגלה כשרה, ומברכת אשר קדשנו במצותיו וצונו לשמע מקרא מגלה (ח"י אדם): ג. אנדרוגינוס. יש לו "זכרות ונקבות: (י) מוציא מינו. דאם זה זכר גם זה זכר, ואם זה נקבה גם זה נקבה, ואם נסבר דהוא בריה בפני עצמו, גם השני בריה בפני עצמו הוא: (יא) ולא שאינו מינו. דשם זה נקבה והשני הוא זכר, ואפלו למאן דאמר דנשים מוציאות האנשים, זה גרע טפי, "דבעינן שהמוציא את אחרים יהיה נכר אם הוא איש או אשה: (יב) טמטום וכו' אפלו מינו אינו מוציא. דשם זה זכר זה נקבה (מה שאין כן אנדרוגינוס בלן שוין במינן). וכן מי שחציו עבד, "לא אחי צד עבדות דידה ומפיק להאחר שיש בו צד חרות: (יג) יש אומרים דאפלו את עצמו וכו'. זה לא קאי אטמטום, רק אחציו עבד וחציו כן חורין, ומשום דלא אחי צד עבדות דידה ומפיק צד חרות דידה, וכל זה דוקא לדעה הפוסקת דנשים אין מוציאות האנשים, ועבד דומה לאשה: ד (יד) יצא. דמצות ^ב לא להנות נתנו, ולא מקרי הנאה. ועין לעיל סימן תקפט סעיף ז דשינן לענינו: ה (טו) לעצמו. דאין היחיד מוציא חברו אלא בעשרה, ולא דמי לשופר, ^כ דקריאת המגלה הוי כמו תפלה דבעינן עשרה דוקא. והנה הפרי חדש כתב דכל זה הוא רק לענין לכתחלה, ^כ אבל בדיעבד אם נתפס לפטר חבירו, יצאו אף על פי שכלם יודעים. ובמגן אברהם מצדד עוד, דאפלו לכתחלה צריך שיקרא אחד לכלן משום ברב עם הדרת מלך, אמנם באלוה רבה ובמשה יהודא דעתם כהשלחן ערוך דכל אחד יקרא לעצמו, וכן העתיק בדרך החיים:

שער היצוין

יא. ולא דמי למה שכתב בסוף סימן קפו, דתקם יכול הקטן לאכל כד שבעו להביא עצמו לידי חיוב דרבנן והוי נמי חז' דרבנן וסוגו אברהם: יב. דהא ביה מילא, כמו שכתב המגן אברהם, וכן כתב הגר"א לעיל בסימן תרעה, עין שם. אכן שאר אחרונים ישיבו דעת המחבר שהשמיט כאן דעת בעל העטור שהעתיקו גפי חנכה, דבמגלה לא רצה לסמוך עליה, עין אליה בזה וחסד משה ושאר אחרונים: יג. מגן אברהם: יד. הגר"א: טו. אבל לעולם רבות אין האשה מוציאה, ודילא בהו מלקא (נרנן) הנאל בשם התוספות: טז. והדיון עמו, אחר, ולדעתה ראשונה דהיא העקרת הנשים חייבת בקריאה, ואף אם נפסק שאין מוציאות האנשים, על כל פנים בקריאה

ו. (טו) מִנְהֵג טוֹב לְהִבִּיא (יז) קְטָנִים וְקִטְנוֹת (יח) לְשִׁמְעַ (יט) מִקְרָא מִגְלָה:

תַּרְצ דִּינֵי קְרִיאַת הַמִּגְלָה. וּבִי"ח סְעִיפִים:

א. ^(א) קוֹרֵא אָדָם אֶת הַמִּגְלָה בֵּין עוֹמֵד (א) בֵּין יוֹשֵׁב, (ב) ^(א*) אָבֵל לֹא יִקְרָא בְּצַבּוֹר יוֹשֵׁב לְכַתְחֻלָּה מִפְּנֵי כְבוֹד הַצַּבּוֹר: הֵגָה (ג) וְאֶסּוֹר לַחֲזוֹן לִקְרֹא אֶת הַמִּגְלָה עַד יִשְׁאוּמְרִים לוֹ קְרָא. (מִרְדְּכִי פֶרֶק הַקּוֹרֵא): ב. יֵאָפְלוּ שְׁנַיִם וְאֶפְלוּ עֶשְׂרָה יְכוּלִים לְקִרְוֹתָהּ בְּיַחַד, (ד) וְיוֹצְאִים הֵם וְהַשּׁוֹמְעִים מֵהֶם: ג. (ה) יִצְרִיף לְקִרְוֹתָהּ כָּלָה, (ו) וְיִמְתּוֹף הַכֶּתֶב, וְאִם קָרָאָה עַל פֶּה לֹא יֵצֵא. (ז) וְיִצְרִיף שֶׁתִּהְיֶה פְתוּבָה כָּלָה לְפָנָיו לְכַתְחֻלָּה, (ח) אָבֵל בְּדִיעֵבֶד יֵאָזֵר הַסּוֹפֵר בְּאֻמְצָה תְּבוּת (ט) אֶפְלוּ

שְׁנֵי תְּשׁוּבָה

(א) קוֹרֵא אָדָם בִּי. וְעֵין כְּבִית יִתְרָה סִימָן כֵּן שִׁישׁ מִדִּינֵי שְׁנֵהוּ לְקִרְוֹתָהּ כָּלָה טְעָמִים. עֵין שֵׁם, וְלֹא יֵעָשֶׂה כֵּן בְּמִדְּנָתָהּ אִם לֹא כִשְׁלֹא נִמְצָא מִי שִׁיּוּדֵעַ לְקִרְוֹתָהּ בְּטַעְמִים, אָבֵל מִכָּל מְקוֹם צָרִיף לְחַזֵּר אַחֵר מִי שִׁיּוּדֵעַ לְקִרְוֹת הַמַּלּוֹת כְּמִשְׁפָּט נִקְדָּר כְּמִבְּאֵר לְקֶמֶן דְּשַׁעֲוִת שֶׁהֵעֵנָּה מִשְׁתַּנָּה מֵעֵבֶר בְּקִרְיָתָהּ, וְלִכְּנֵן אִם אֵין שֵׁם מִי שִׁיּוּדֵעַ לְקִרְוֹת הַנֶּעֱזָר כִּהְלִכְתּוּ אֵין לְכַרֵּף עָלָיו. וְעֵין כְּשֶׁצִּיר אֶפְרַיִם סְעִיף נָח שֶׁאִם מִעֲמִידוֹ אַחֵר שִׁיקְרָא לְפָנֵי הַקּוֹרֵא מִתּוֹף הַחֻמֵּשׁ יִקְרָא בְּלִחְשׁ, וְהֵן הַמְּקָרָא לְפָנֵי הַקּוֹרֵא צָרִיף אַחֵר כִּי לְחַזֵּר וְלִקְרֹא מִתּוֹף הַמִּגְלָה, עֵין שֵׁם:

בְּאֵר הַלְבָּה

ו. (יז) מִנְהֵג טוֹב לְהִבִּיא וְכו'. הֵגָה בְּדוּאִי כֹונַת הַמַּחְבֵּר הוּא דוֹקָא עַל קְטָנִים שֶׁהִגִּיעוּ לַחֲנוּף, דְּהַקְטָנִים בְּיֹוֹתָר רַק מִבְּלָבְלִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמֶּגֶן אֲבִרְהָם, וְאִם כֵּן מֵאִי שִׁיף מִנְהֵג טוֹב, הֵלֵא מִדִּינֵי מַחְבִּיב לְחַנּוּכָם בְּקִרְיַת הַמִּגְלָה אוֹ עַל כָּל פְּנִים בְּשִׁמְיָהּ וְכִנְיָ, וְאוּלַי דְּבִקְוָה הָיָה יוֹצֵא אִם הָיָה קוֹרֵא לְפָנֵיהֶם בְּבִיתָם, אָבֵל כְּדִי לְפָרְסָם הֵנִס בְּיֹוֹתָר, מִנְהֵג לְהִכְיָאָם בְּבִית הַמִּדְרָשׁ שִׁישְׁמַעוּ בְּצַבּוֹר כְּדִי לְחַנּוּכָם שֶׁגַם בְּגִדְלוֹתָם יִשְׁמַעוּ בְּצַבּוֹר:

תַּרְצ א. (א*) אָבֵל לֹא יִקְרָא בְּצַבּוֹר מִיּוֹשֵׁב לְכַתְחֻלָּה וְכו'. הֵגָה בְּמִטָּה יִתְרָא מִצַּדֵּד דְּסִמְכָה מִתָּר, וְנִרְאָה דְּבִשְׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לְסִמָּךְ עַל זֶה לְהִקָּל, כִּי בְּאֻמַּת מִן הַגְּמָרָא דְקָאָמַר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתוֹרָה, וְהֵתֵם הֵלֵא בְּדִיעֵבֶד גַּם כֵּן יֵצֵא, כְּדִיאִתָּא בְּמֵאִיר בְּהִדְיָא (וְלֹא בְּיִיחִ), וְאִינוּ אֵלָּא לְכַתְחֻלָּה, וְאִם כֵּן הֵקָא אֶפְלוּ לְכַתְחֻלָּה שְׂרִי, וְכֵן מוֹכַח בְּרִשְׁ"י וְר"י, וְדִבְרֵי הַרְמְב"ם נוֹבְעִים מִדְּבָרֵי הַמֵּאִיר, שֶׁהוּא מִנְהֵג שְׁנֵהוּ בִּי עַם קְדוֹשׁ כְּעֵנָּה זֶה וְכֵן בְּכִמָּה עֲנִינִים, עֵין שֵׁם. וְאִף דְּבִדְנָדִי אֵין לִזְוֹ מִנָּה אַחֵר שֶׁהוּא מִנְהֵג שֶׁל כָּלָל יִשְׂרָאֵל, מִכָּל מְקוֹם דִּינֵי אִם נַחֲמִיד בְּזֶה בִּישְׁבָּה מִמֶּשׁ וְלֹא בְּסִמְכָה, כֵּן נִרְאָה לְעִנְיַת דְּעִתִּי:

וְעַכְשָׁו רָאוּי לְכָל אַחֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מִגְלָה כְּשֶׁרָה וְלִקְרֹא בְּלִחְשׁ מִלָּה בְּמִלָּה, דְּאִי אֶפְשָׁר לְשִׁמְעַ מִהַשְׁלִיחַ צַבּוֹר מִחֻמַּת רַעַשׁ וּבְלָבּוֹל שְׁמַכִּים בְּעֵצִים וּמִשְׁמִיעִים קוֹל, וְרָאוּי לְכָל יִשְׂרָאֵל לְנַהֵג כֵּן מִי שֶׁהִיכּוֹלֵת בִּידּוֹ (פֶּרִי מִגְדִּים). וְעֵין לְקֶמֶן בְּסִימָן תַּרְצ סְעִיף ד:

תַּרְצ א. (א) בֵּין יוֹשֵׁב. מִיָּהוּ, הַבְּרָכָה יִכְרֹךְ בְּעִמְדָּה: (ב) אָבֵל לֹא יִקְרָא וְכו'. רוֹצֵה לומר, דָּאָם קוֹרֵא בְּצַבּוֹר צָרִיף לִקְרֹא בְּעִמְדָּה. וְעֵין בְּאֵר הַלְבָּה (אוֹת א) שֶׁצִּדְדָנוּ דְּעִמְדָּה עַל יְדֵי סְמִיכָה שְׂרִי לְעֵנֶן מִגְלָה: (ג) וְאֶסּוֹר לַחֲזוֹן וְכו'. דְּלִהּוֹצִיא הַצַּבּוֹר

הוּא עֵנֶן כְּבוֹד, וְאֵין רָאוּי לְאָדָם לְחַלֵּק כְּבוֹד לְעַצְמוֹ כֹּל זְמַן שֶׁלֹּא כְּבוֹדוֹהוּ. וְכָל זֶה בְּאִינוּ קָבוֹעַ לְכָף, אָבֵל בְּשִׁלְיחַ צַבּוֹר קָבוֹעַ שְׁמִנּוּהוּ לְכָף אֵין צָרִיף לְהִמְתִּין: ג. (ד) וְיוֹצְאִים הֵם וְכו'. וְלֹא אֶמְרִינָן דְּתִרִי קָלִי לֹא מִשְׁתַּמְעִי שְׂפִיר כְּדִיאִמְרִינָן לְעֵנֶן קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְשִׁאֲרֵי דוֹכְתִּי, דְּקִרְיָאָה זֹו חִבִּיבָה בְּיֹוֹתָר מִפְּנֵי הֵנִס, וְיִהְיֶה דְּעִתָּה לְשִׁמְעַ הַיֵּטֵב. וְכִינָן שֶׁפֶן, פְּשׁוּט הוּא בְּאִם מְרָגִישׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּבְּלָבְלִים לֹה הַקּוֹלוֹת וְשִׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְשִׁמְעַ כָּל הַתְּבוּת, בְּדוּאִי לֹא יֵצֵא: ג. (ה) צָרִיף לְקִרְוֹתָהּ כָּלָה. וְהוּא "לְעִנְכוּבָא. וְדַעַת רַב הַפּוֹסְקִים, שֶׁאֶפְלוּ אִם חֹסֵר מִמֶּנָּה רַק תְּבָה אַחַת לֹא יֵצֵא: (ו) וּמִתּוֹף הַכֶּתֶב. וּמִתְבָּאָר בְּש"ס, דְּאֶפְלוּ קוֹרֵא כָּל פְּסוּק בְּמִגְלָה אֵלָּא 'שֶׁלֹּא הָיְתָה הַמִּגְלָה כְּשֶׁרָה, נָטִי מְקָרִי בְּעַל פֶּה וְלֹא יֵצֵא: (ז) וְיִצְרִיף שֶׁתִּהְיֶה פְתוּבָה וְכו'. רוֹצֵה לומר, דְּמַה שֶׁאֶמְרָנוּ לֹא יֵצֵא הֵינּוּ, אִם קָרָא בְּעַל פֶּה אֶת כָּל הַמִּגְלָה אוֹ רֵבָה, אָבֵל אִם קָרָא מִקְצָתָהּ כְּשֶׁרָה דִּיעֵבֶד, וְאֶפְלוּ אִם הָיְתָה סִכַּת קְרִיאָתָהּ בְּעַל פֶּה מִפְּנֵי שֶׁהַסּוֹפֵר הַשְּׁמִיט בָּהּ אֵינָה תְּבוּת בְּאֻמְצָה עַד חֲצִיָּה וְהַכְרַח הַקּוֹרֵא לְקִרְוֹתָם בְּעַל פֶּה, אִף שֶׁלְכַתְחֻלָּה אִינוּ נְכוֹן לְקִרְוֹת בְּמִגְלָה שֶׁחֲסִרָה תְּבוּת, מִכָּל מְקוֹם בְּדִיעֵבֶד יֵצֵא: (ח) אָבֵל בְּדִיעֵבֶד וְכו'. וְאִם אֵין לוֹ מִגְלָה אַחֲרֵת, 'קוֹרֵא בָּהּ לְכַתְחֻלָּה: (ט) אֶפְלוּ עַד חֲצִיָּה. וְחֲצִיָּה, יֵשׁ לְעֵין אִם "כְּשֶׁרָה בְּדִיעֵבֶד:

שְׁנֵי הַצִּיּוֹן

עֵינוּ, וְכֵן מִבְּאֵר בְּיֹוֹתָר בְּמֵאִיר בְּמִגְלָה שֵׁם וּכְפִשְׁטָה דְּמִתְנִיחִין דְּהִתִּי קְרִיאָה שְׁנַיִם יֵצֵאוּ, וּבְכִרְתָּתָהּ דְּקָאָמַר אֶפְלוּ עֶשְׂרָה וְכֵן נִרְאָה דְּנָרְסִי שֵׁם גַּם כֵּן יֵצֵא וּבְכַתְחֻלָּתוֹ, עֵין שֵׁם בְּמֵאִיר וְאִחֵר כִּי פְּעָאִי שֶׁנָּהּ הוּא הַנֶּגָסָא בְּרִבּוּי חֲנֻאֵל. וְלִפִּי זֶה צָרִיף לומר דְּבִי שׁוֹפֵר שֶׁהִתִּיר תְּרִי קָלִי אִף לְכַתְחֻלָּה מִשּׁוּם דְּמִצְוָתָהּ בְּכָף, וְצָרִיף עֵינוּ: ג. ה. וְלִאֲפֻקֵי מִמֶּנָּה דְּאִמְרֵי בְּגִמְרָא דְּעִקָּר חִיּוּבָא הוּא מֵאִיר יִתְרָא אוֹ מֵאִיר הַבְּרִירִים הֵלֵאָה שֵׁם מִתְחִיל עֶשֶׂר הַנֶּסֶם: ו. בִּאֲפֵן הַמִּבְּאֵר לְקַשָּׁה, דְּהוּא לְעִנְכוּבָא: ז. כֵּן נִרְאָה לְעִנְיַת דְּעִתִּי וְכֵן מוֹכַח בְּשִׁאֲלוֹתָהּ כְּפִרְשֵׁת וְהִתְחִיל: ח. דְּבִרְמִבְּסִים בְּהִלָּה זֹו מִשְׁמַע דְּפִסּוּלָה, וּבְרִא"ש וְר"ן מִשְׁמַע דְּכְשֶׁרָה, וְכֵן מִשְׁמַע לְשׁוֹן הַטּוֹר וְשִׁלְחַן עֲרוּךְ:

תַּרְצ א. מִגְן אֲבִרְהָם. וְעֵין בְּמִתְנִיחֵי הַשֶּׁקֶל דְּגַם הַשּׁוֹמְעִים הַבְּרָכָה, כִּינָן יוֹצְאִין עַל יְדֵי שְׁמִיעָה מִשּׁוּם דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנָה, צָרִיכִין גַּם כֵּן לְעִמּוֹד: ב. מִקְרְדְּכִי: ג. מִגְן אֲבִרְהָם וְשִׁאֲרֵי אַחֲרֵיהֶם: ד. וּמִבְּאֵר בְּלִשׁוֹן הַמַּחְבֵּר שֶׁאֶפְלוּ לְכַתְחֻלָּה יְכוּלִים לִקְרֹא כְּמַה בֵּין אָדָם בְּכַת אַחַת, וְכֵן הוּא גַם כֵּן לְשׁוֹן הַבְּרִיתָא, עֵין שֵׁם בְּרַף כֹּא ע"ב, וְכֵן מִבְּאֵר עוֹד בְּיֹוֹתָר בְּתוֹסְפָתָא שֵׁם, וְעוֹד מִבְּאֵר כֵּן בְּסוֹגֵיָא יִרְאֵשׁ הַשָּׁנָה דִּף כִּי לְעֵנֶן שְׁמִי תְּצוּצוֹתָהּ מִן הַעֲדָרִין, וְכִפִּי מִסְקֵנָה הַגְּמָרָא שֵׁם דְּאִיִּי דְּחִבִּיבָא יִתִּיב דְּעִתָּה, וְכֵן בְּתֵב הַיִּשְׁכָּא וְתַרְנָן בְּסוֹגֵיָא דְּמִגְלָה, אֲכָן מִלְשׁוֹן הַרְמְב"ם מִשְׁמַע לְכֹאדָרָה דְּלַעֲנָן וְיַעֲבֵד מִיתְנִיָּה תָּאִי דִּינָא (וְאוּלַי יֵשׁ לְדוּחַת דְּלִשְׁנָא דְּמִתְנִיחִין וְנָט וּבְרַכּוּ, וְהוּא אִתִּי שִׁפּוֹר טַי מַה דְּסִסְמִי וְגִדּוֹל קוֹרֵא עִם הַקֶּטֶן, עֵין שֵׁם דְּמִשְׁמַע אֶפְלוּ לְכַתְחֻלָּה, וְצָרִיף

ח איקומא דגמרא שם
והנה קרי' בזה כפרש
הרמב"ם בפרק ב' וכן
כתב הטור וארחות
חיים. ט' הרשב"א
כתשוקה ושבלי הלכות.
י' משנה שם יז
והרמב"ם שם בגמרא
יח. ב' מסקנת הגמרא
שם.

עד חציה וקראם הקורא על פה, יצא: הגה (י) אכל אם השמיט תחלתה או סופה, (יא) אפלו מעוטה לא יצא (י"ז).
ואפלו באמצעה, (יב) דוקא דלא השמיט ענין שלם. (בית יוסף בשם אורחות חיים): "אכל ביותר מחציה, אפלו הן
כתובות ^(י"ד) אלא שהן מטשטשות ואין רשומן נבר, פסולה: ד' "מי שתופס בידו מגלה שאינה בשירה
י (יג) לא יקרא עם שליח צבור, אלא שומע ושותק: הגה (יד) וכן לא יסייע שום אדם על פה לתון, (טו) ולכן אותן
הפוסקים שקורין הקהל, (טז) צריך התון לחזור ולקרותם מתוך מגלה בשירה. (בית יוסף בשם שבולי לקט): ד' "קראה סרוגין,
דהינו שפסק בה ושהה ואחר כך חזר למקום שפסק, (יז) "אפלו שהה כדי לגמור את כלה (יח) יצא: הגה
(יט) ואפלו סח בנתיים, (כ) מיהו, גוערין במי שסח בנתיים, כדלקמן סימן תרצב סעיף ב. (הרשב"א סימן רמד):

באר היטב

ג. לא יקרא וכו'. דשקא יתן השומע לבו לזה הקורא ולא לשליח צבור, בית יוסף, ארחות חיים. משמע דהוא עצמו יכול לשמע לשליח צבור אף על פי שקורא, מנן
אברהם: ד' סח. פירש הקורא, אכל השומע שסח ולא שמע לא יצא, בית יוסף סימן תרצב:

משנה ברורה

(י) אכל אם השמיט וכו'. דבזה נראה "כספר חסד, מה שאין כן
בנשטט בו פסוק באמצע, אינו אלא כספר שלם שיש בו טעיות, שאין
מדקדקין במגלה בזה כל זמן שהטעיות אינם ברובה של מגלה, הואיל
ונקראת אגרת: (יא) אפלו מעוטה. ואפשר "אפלו בחסר רק פסוק
ראשון או אחרון, נמי הדין כן: (יב) דוקא דלא השמיט ענין
שלם. דבהשמיט ענין שלם נראה כספר חסד: ד' (יג) לא יקרא
וכו'. דשקא "יתן השומע לבו לזה הקורא ולא לשליח צבור. ולפי
טעם זה, אם קורא רק לאדם אחד, רשאי לקרות עם הקורא מתוך מגלה
פסולה או מתוך חמש, "אכל יש מחמירין בכל גוני, לפי שנותן דעתו
בקריאתו ואינו משיגח למה שאומר השליח צבור כיון שהוא עסוק
בקריאתה: (יד) וכן לא יסייע וכו'. גם כן מטעם הנ"ל. ועין באלה
רבה דמצדד גם בזה להחמיר אפלו בשקורא להוציא יחיד, דשקא יתן
דעתו למה שקורא בעל פה בעצמו ובתוך כך ישתטט ממנו כמה תבות
שקורא השליח צבור: (טו) ולכן אותן הפוסקים וכו'. רוצה לומר,
כמו שם דמחמירין שלא יסייע על פה, דעל ידי זה יתנו כמה אנשים
דעתם לשמע מזה המסייע דקורא על פה, ובאמת צריך לקרותה לכתחלה
כלה מן התכב, כן גם בזה צריך התון לחזור ולקרותם מתוך מגלה
בשירה, והם יכונו לצאת בקריאתו כדי שיהא כלה מתוך התכב:
(טז) צריך התון וכו'. הינו, "לכתחלה: ה' (יז) אפלו שהה כדי
לגמור את כלה. רוצה לומר, שהיה יכול בזמן הזה לגמור "כל המגלה
מראשה עד סופה: (יח) יצא. ובשעה מחמת אנס, לפי מה דקימא
לן לעיל בסימן סה לענין קריאת שמע דחזור לראש "הוא הדין הכא
דחזור וקורא, מיהו, אין לו לברך עוד פעם שני. ועין מה שכתבנו שם
בבאר הלכה (אות א): (יט) ואפלו סח וכו'. רוצה לומר, דלאו
דוקא בשעה בשתיקה, "אלא אפלו פסוק באמצע המגלה בשיחה ושהו
על ידי זה, נמי אין צריך לחזור אלא גומר מקום שפסק. וכל זה כששח
הקורא, "אכל השומע ששח ולא שמע על ידי זה הקריאה, אפלו חסר
רק תבה אחת, דעת כמה פוסקים דלא יצא, ולכן צריך גדול להיות לכל
אחד חמש, כי בעוד שמפין הנערים המן וכיזא אי אפשר לשמע כמה
תבות משליח צבור, ויוצא מה שקורא עוד פעם מחמש ויוצא על כל

שברך עליה "אין לו להפסיק בינתיים עד לאחר כל המצוה:

שער הציצו

ד"שכ"א אינו סכרה, וכמו שגמגם עליו ב"ח ובכנסת הגדולה: ד' יא. מנן אברהם. ולפי
טעם זה, אף אם קורא מתוך מגלה בשירה גם כן יש לזהר לקרא בלחש ולא לסיע לתון, אם
לא בשמכון הספיע להוציא לכל מי שיתן לב לקריאתו ולא לשליח צבור ומהות הנביא:
יב. עין באלה רבה ובמחצית השקל ובכאמר מרדכי, ומקור דבר זה הוא מהרשב"א: יג. בית
יוסף: ד' יד. פוסקים: טו. כן מתקאר לעיל בסימן סה במשנה ברורה ובאור הלכה (אות
א): טז. ד"שכ"א בתשובה: יז. מנן אברהם: יח. ד"שכ"א בתשובה, מיהו, לשוהות הרבה
אסור לכתחלה אפלו בלי שיחה, והא טראה בסרוגין יצא טעני. והנה, דיעבד:

באר הגולה

ג (י) אכל אם השמיט תחלתה או סופה וכו'. ואפלו באמצעה וכו'.
כענין זה יש מבוכה בין הפוסקים, דמדברי הרא"ש בפרק ב' סימן ד'
משמע להקל בזה בדיעבד בכל גוני, בין בחסר בראש הספר ובין בחסר ענין שלם
כל זמן שלא חסר רב הספר, עין שם, והב"ח מצדד בדברי, ובדברי הרשב"א
והארחות חיים גם כן יש לעין אם לא פליגי אהדרי, דאפשר להרשב"א דוקא
בתחלת הספר יש קפידא, אקמם באמצע אפלו ענין שלם לא חושנין בדיעבד,
וכמו שנטה כן באמת הפרי חדש, וכן משמע לכאורה ברשב"א ור"ן, עין שם.
ואפשר עוד לומר דהרשב"א גופא אינו מחמיר אף בראש הספר כי אם בשחסר
פרשה שלמה, ויש משמעות כן בדברי, עין שם בחידושי ובר"ן. ולפי זה ברור
דפליגי אארחות חיים, ואפלו אם ניקא דלהרשב"א בראש הספר אפלו בפסוק
אחד פסול אם חסר, וכמו שכתב בעל מטה יהודה בדעתו, וגם מודה להארחות
חיים דבענין שלם אפלו באמצע פסול, וכמו שגראה לכאורה כן דעת הג"ה,
ודאם לא כן יאמר, ויש אומרים עוד דאפלו באמצעה וכו', על כל פנים אינו מוכח אם
הארחות חיים מודה להרשב"א, דאפשר דסבירא לה דוקא בשחסר ענין שלם
יצא מתורת מגלה אכל לא בחסר פסוק אפלו פסוק ראשון או אחרון. ובאמת
במאירי פרק ב' במגלה מביא רק סברא זו דענין שלם, וזה לשונו, יש מי שאומר
שלא החר אף במקצתה כשחסר משם ענין שלם על הסדר, שהרי אומר צריך
שתהא כתובה כלה, למעט אם חסרה פרשה או ענין שלם אף שהוא מועט, עד
כאן לשונו, וסברת הרשב"א לא הביא כלל. ומכל מקום לדינא אין לנו לנטות
מדעת ההג"ה וכפי שפרשנו במשנה ברורה. ברם צריך לברר, דלכל הסברות
הנ"ל משמע לכאורה דאם לא חסר בראש ובסוף וגם באמצע לא חסר ענין שלם
כשר כל זמן דלא חסר רבה, ולפי זה משכחת בשחסר בכל תבה ותבה שבמגלה
מקצת אותיות עד שלא יהיה אפשר לקרות כלל המגלה בשביל זה, ואין סלקא
דעתך דיהיה כשר הלא אין זה ספר כלל, ובעל כרחך דאין אנו חושבין כלה
או מקצתה במספר האותיות אלא במספר התבות, ואפלו המעוט של האותיות
מטשטשות, כל שיש בכל תבה או ברבה אינה אות מטשטש פסול:

(י) דוקא דלא השמיט ענין שלם. עין במשנה ברורה דבכל זה הטעם,
דבענין שיקרא מתוך ספר, ואם חסר מתחלתו או שחסר באמצע ענין
שלם אף שהוא רק מקצתו לא מקרי ספר. ולפי זה נראה פשוט דזה שיה דוקא
לענין אם השמיט מתוך הספר, ולאפוקי לענין קריאה בעל פה דיצא במקצתו
אין לחלק בזה, ובבגד"י ישע ראיתי שהחמיר בזה, ולא נהירא כלל, וכן מוכח
מסתימת כל הפוסקים שכתבו דמקצתו כשר ולא חלקו בזה, אחר כך מצאתי
בדברי במטה יהודה:

(י) אלא שהן מטשטשות וכו'. והוא הדין אם היו נפסקין האותיות, חשוב
בחסר (חיי אדם):

פנים דיעבד [פרי מגדים]: (כ) מיהו גוערין וכו'. דכיון

הַלְבוֹת מַגְלָה סִימָן תַּרְצַי קִנְהָ. בְּאֹר הַגְּזֵלָה

ו. ^(א*)לְהַקְרֹא אֶת הַמַּגְלָה (כא) לְמַפְרַע לֹא יֵצֵא. קָרָא פְּסוּק אֶחָד (כב) וְדָלַג הַשְּׁנִי וְקָרָא שְׁלִישִׁי (כג) וְאַחֲרֵי כֵן חָזַר וְקָרָא הַשְּׁנִי, לֹא יֵצֵא, מִפְּנֵי שֶׁקָּרָא לְמַפְרַע פְּסוּק אֶחָד, אֲלֵא פִּיּוּד יַעֲשֶׂה, מִתְחִיל מִפְּסוּק שְׁנִי שֶׁשָּׂכַח וְקָרָא עַל הַסֵּדֶר: ז. (כד) ^(א*)לְהַקְרֹא אֶת הַמַּגְלָה עַל פֶּה, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹכְתּוֹ: ח. הַלּוּעִז שֶׁשָּׁמַע אֶת הַמַּגְלָה ^(א*)הַכְּתוּבָה בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ (כה) וּבְכַתְבֵּי הַקֹּדֶשׁ, אֵף עַל פִּי שְׁאִינוּ יוֹדְעֵי מַה הֵם אוֹמְרִים, (כו) ^(א*)יֵצֵא יְדֵי חוֹכְתּוֹ: ט. (כז) ^(א*)הֵיטָה כְּתוּבָה תִּרְגָּמוֹ אוֹ בְּלִשׁוֹן אַחֶרֶת מִלְּשׁוֹנוֹת הָעִבְרִי, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹכְתּוֹ בְּקִרְיָאָתָהּ אֲלֵא הַמִּכְיָר אוֹתוֹ הַלִּשׁוֹן בְּלִבָּד, (כח) אֲבָל אִם הֵיטָה כְּתוּבָה (כט) בְּכַתֵּב עִבְרִי (י) וְקִרְיָאָה אֲרַמִּית (יא) לֹא יֵצֵא, ^(א*)שְׁנַמְצָא זֶה קוֹרָא עַל פֶּה, וְכִיּוֹן שֶׁלֹּא יֵצֵא הַקּוֹרָא יְדֵי חוֹכְתּוֹ לֹא יֵצֵא הַשּׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ: הִגָּה (לב) ^(א*)אֲבָל אֵין לַחוּשׁ י' ^(א*)בְּאִיזָה כְּתֹב כְּתוּבָה (בית יוסף): י. ^(א*)מִי שִׂידַע לַעֲזוֹ וְיֹדַע אֲשׁוּרִית (יג) אֵינוֹ יוֹצֵא בְּלַעֲזוֹ, (יד) ^(א*)וְיֵשׁ אוֹמְרִים שִׂיּוּצָא: הִגָּה וְאִם

בְּאֹר הַיִּטְבָּ

ס. עַל פֶּה. קָשָׁה, דָּהָא כְּכִי כְּתֹבוּ בְּסַעֲרִי ג. אֲפֻשֶׁר דָּבָא לֹמַר דְּאִפְלוּ הַשּׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ לֹא יֵצֵא כְּמוֹ שֶׁכְּתִבּוּ בְּסִמְכֵי. מִגֵּן אֲכֻרָהֶם: ו. בְּאִיזָה כְּתֹב. פְּרוּשׁ, וּבְלִבָּד שֶׁיִּכּוֹל לִקְרוֹת אוֹתוֹ כְּתֹב:

בְּאֹר הַלְבָּה

ו. ^(א*)לְהַקְרֹא וְכו' לְמַפְרַע לֹא יֵצֵא. וְנִרְאֶה דְּצָרִיךְ נִמִּי לַחֲזוֹר וּלְבַרֵּךְ הַיְכִי שֶׁהִתְחִיל תַּכְף אַחֵר הַבְּרָכָה לְקָרָא שֶׁלֹּא מִרְאֵשׁ הַמַּגְלָה, דְּנִתְבַּטְּלָה בְּרַכְתּוֹ, כְּדִין שְׁאֵר הַפֶּסֶק בֵּין הַבְּרָכָה לְתַחֲלֵת הַמַּעֲוָה. וְעַיִן לְעִיל בְּסִימָן תַּכְבּ בְּסוּף הַסִּימָן בְּמַשְׁנֵה בְּרוּרָה וּבְאֹר הַלְבָּה:

ח. ^(א*)הַכְּתוּבָה בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְאִם שָׁנָה בָּהּ אֵף אֵינָה תְּבוּת לְלִשׁוֹן אַחֵר, פְּסוּלָה לְכַמָּה פּוֹסְקִים וּמִקְדָּרוֹ מַגְלָה דִּף ט מִקְדָּא שֶׁכְּתֹבוּ תִּרְגוּם וְתִרְגוּם שֶׁכְּתֹבוּ מִקְדָּא. וְאֵף עַל גַּב דְּאִפְלוּ חֲסֵד וְקָרָא כְּעַל פֶּה כְּשֶׁר, כְּתֹבוּ הַרְאֵשׁוֹת דְּשָׂאנִי הַקָּא דְּתֵרִי כְּמִנְיָן מִחוּבֵי, וְהַרְטִיבֵי אֶמְצוֹד לְחַשְׁשִׁי בְּנָה, וְצָרִיךְ עֵינָי:

ט. ^(א*)שְׁנַמְצָא זֶה קוֹרָא עַל פֶּה. לְפִי דַעַת הַמַּחְבֵּר בְּסַעֲרִי י שְׁמִי שִׂידַע אֲשׁוּרִית אֵינוֹ יוֹצֵא בְּלַעֲזוֹ, אִם כֵּן בְּלֹא הַיְכִי לֹא יֵצֵא שְׁהָרִי מִבֵּין בְּלִשׁוֹן הָעִבְרִי, אֲכִן בְּאֵמַת נִיחָא, שֶׁדְּכִרִי הַמַּחְבֵּר בְּנָה הוּא לִשׁוֹן הַרְמָבִיס, וְלִדְרָה אַחֵי שְׁפִיר, שֶׁכָּבֵר כְּתֹב הַרְבֵּה הַמְּגִיד שְׂדַעַת הַרְמָבִיס לְהַקֵּל בִּידוּעַ לַעֲזוֹ וְאֲשׁוּרִית:

י. ^(א*)אֲבָל אֵין לַחֲשׁ וְכו'. עַיִן בְּמַשְׁנֵה בְּרוּרָה. וְכַתֵּב הַרְטִיבֵי א. דְּמַגְלָה הַכְּתוּבָה בְּכַתֵּב הָאֵמוֹת אֵין מְרַקְדֵּקִין בָּהּ שִׁיְהִי הָאוֹתִיוֹת מְקֻפּוֹת גְּזִיל, שֶׁלֹּא הַצְרִיכוּ זֶה אֲלֵא בְּכַתֵּב הַקֹּדֶשׁ:

י. ^(א*)בְּאִיזָה כְּתֹב כְּתוּבָה. עַיִן מַשְׁנֵה בְּרוּרָה מַה שֶׁכְּתִבּוּ שֶׁשֶּׁ בְּשֵׁם כְּמָה פּוֹסְקִים לְחַלֵּק עַל הַמַּחְבֵּר, וּמִכָּל מְקוֹם אַחֲרֵי הַעֵינִי מְצָאנִי שְׂדַעַת כְּמָה וְכַמָּה רַאשׁוֹנִים כְּהַמַּחְבֵּר, עַיִן בְּר"ן מַה שֶׁכְּתִבּ בְּשֵׁם הַרְמָבִיס בְּרִישׁ פֶּרֶק ב לַעֲנִין הָא דְּהַתִּירוּ בְּלַעֲזוֹ לְלוּצוֹס, כְּתֹב דְּמִפְנֵי שְׁאֵין יוֹדְעִין אֲשׁוּרִית, אֵף עַל פִּי שִׂיּוּצָאִין

בְּמַלְה בְּלִחְיָשָׁה, שְׂאִי אֲפֻשֶׁר לְשַׁמַּע מִן הַשְּׁלִיחַ צָבוּר הַכֵּל וּבִפְרָט שֶׁנִּזְעָרִים מְבַלְבְּלִים: ט. (כז) הֵיטָה כְּתוּבָה תִּרְגוּם וְכו'. וְאִפְלוּ הַכְּתֹב ^(א*)הֵיטָה כְּתֹב אֲשׁוּרִית, גַּם כֵּן לֹא יֵצֵא מִי שְׁאִינוּ מִכִּיר הַלִּשׁוֹן: (כח) אֲבָל אִם הֵיטָה כְּתוּבָה וְכו'. רוּצָה לֹמַר, אֵימַת אֲמִירָנָא שִׂיּוּצָא מִשּׁוּם שֶׁמִּכִּיר הַלִּשׁוֹן, דּוּקָא אִם קוֹרָא בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב בְּמַגְלָה, אֲבָל אִם מַעֲתִיק זֶה הַלִּשׁוֹן לְלִשׁוֹן אַחֵר, אֵף שֶׁהוּא מִכִּיר שְׁמִי הַלִּשׁוֹנוֹת יַחַד אֵינוֹ יוֹצֵא, וְהַשֵּׁעַם כְּדִלְקָמָה: (כט) בְּכַתֵּב עִבְרִי. רוּצָה לֹמַר, ^(א*)בְּלִשׁוֹן הָעִבְרִי: (י) וְקִרְיָאָה אֲרַמִּית לְאֲרַמִּי. אֲשִׁמּוּעִינָן, דָּאָף עַל גַּב שֶׁהַמַּגְלָה לְפָנֵינוּ ^(א*)וְהוּא מַעֲנִין בְּכָל תְּבָה וּמִתְרַגְמָה לְהַשּׁוֹמֵעַ, וְהוּא אֵמִינָא דְזֶה עֲדִיף מִקּוֹרָא עַל פֶּה, קָא מִשְׁמַע לָן ^(א*)דָּגִם בְּזֶה לֹא יֵצֵא: (יא) לֹא יֵצֵא. רוּצָה לֹמַר, הַשּׁוֹמֵעַ, כִּיּוֹן שֶׁהַקּוֹרָא קָרָא עַל פֶּה ^(א*)וְאֵינָה חֲשִׁיבָא קִרְיָאָה אֵף לַעֲצֻמוֹ, לֹא עֲדִיף הַשּׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ: (יב) אֲבָל אֵין לַחֲשׁ וְכו'. רוּצָה לֹמַר, דִּלֹּא קִפְדִּין לְשִׁיְהָא דּוּקָא הַכְּתֹב שֶׁל לִשׁוֹן זֶה שֶׁקּוֹרָא, וְאִפְלוּ בְּהִיָּה הַלִּשׁוֹן גִּיפְטִית וְהָאוֹתִיוֹת כְּתוּב עִלְמִית וְכִיּוּצָא בְּזֶה נִמִּי שְׁרִי, נִמְכָּל מְקוֹם בְּעִינָא שִׁיְהָא מִכִּיר הַקּוֹרָא אוֹתוֹ הַכְּתֹב, דָּאִי לֹא הַיְכִי הוּי בְּכָלל עַל פֶּה כְּשִׁאֵינוּ מִכִּיר. אֲבָל כְּמָה פּוֹסְקִים ^(א*)חֻלְקִים וְסִבִּירָא לְהוּ דְּמַגְלָה בְּכָל לִשׁוֹן שִׁיְהָא, אֵינָה כְּשֶׁרָה לְקָרוֹת בָּהּ, וְאִפְלוּ לַלּוּעִז, אֲלֵא בְּשֶׁהִתְקַבֵּל שְׁלֵה אֲשׁוּרִית. וְעַיִן בְּבְאֹר הַלְבָּה (אח ט). כְּתֹב הַפְּרִי מְגִדִּים, אִם הֵיטָה כְּתוּבָה כְּתֹב וְלִשׁוֹן תִּרְגוּם וְכִדּוּמָה, וְהַקּוֹרָא אֵינוֹ מִכִּין תִּרְגוּם וְקִרְיָאָה לְהַשּׁוֹמֵעַ שֶׁמִּכִּין לִשׁוֹן תִּרְגוּם, אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹכְתּוֹ אֵף לְדַעַת הַמַּחְבֵּר. וְכֵן הוּא הַדִּין אִם הַקּוֹרָא מִכִּין אוֹתוֹ הַלִּשׁוֹן וּכְתוּבָה לְפָנֵינוּ בְּאוֹתוֹ הַלִּשׁוֹן, אִם הַשּׁוֹמֵעַ אֵינוֹ מִכִּין אוֹתוֹ הַלִּשׁוֹן הַשּׁוֹמֵעַ אֵינוֹ יוֹצֵא, דְּכִיּוֹן שְׁאִינוּ מִכִּין אֵין כָּאֵן זְכוּרִין הֵנִס גְּבִי שוֹמַעַ, מִיְהוּ, נוֹהֲגִין בְּזִמָּן הֵנִס לְקָרוֹת הַכֵּל בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּכַתְבֵּי אוֹתִיוֹת הַקֹּדֶשׁ [לְכוּשׁ]: י. (יג) אֵינוֹ יוֹצֵא בְּלַעֲזוֹ. מִשְׁמַע דַּעַת הַמַּחְבֵּר לְסַתֵּם כְּדַעַת זו, ^(א*)וּמִכָּל מְקוֹם אֵינוֹ חוֹזֵר וּמִבְרָךְ, דְּסִפְק בְּרִכּוֹת לְהַקֵּל, וּמִתְבָּאֵר ^(א*)בְּפּוֹסְקִים דְּלַדְעָה זו אֵין לֹא לְהוֹצִיא אִפְלוּ לְמִי שְׁאִינוּ מִכִּין לִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, דְּכִיּוֹן דְּקִרְיָאָתוֹ לֹא מִהֲנִי לֹא בְּעֻצְמוֹ, הוּי לֵה כְּמִי שְׁאִינוּ מִחִיב בְּדָבָר, שְׁאִינוּ מוֹצִיא אַחֲרִים: (יד) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שִׂיּוּצָא. דַּע, דְּבִכָּל מְקוֹם דְּאֲמִירָנָא דִּיּוּצָא בְּלַעֲזוֹ, ^(א*)הֵינֵן, שְׁעַל כָּל פָּנִים תַּבַּת הָאֲחַשְׁתָּרָנִים בְּנֵי הַרְמָכִים יִקְרָא לְפָנֵיהֶם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ:

שְׁנֵי הַצִּיּוֹן

ו. יט. פּוֹסְקִים: כ. שְׂרִי בְּשֵׁם טוֹר: כא. פְּרִי מְגִדִּים: ז. כב. וּבְסַעֲרִי ג נִמְשָׁךְ אַחֵר לִשׁוֹן הַשּׁוֹר בְּרִינָא דְּצָרִיךְ לְקִיּוּמָה כְּלָה וְהַעֲתִיק שֶׁסִּלְשׁוֹנוֹ וְגַם דִּינָא דְּקִרְיָאָה עַל פֶּה. כן כְּתוּב בְּכַרְפִּי יוֹסֵף, וְנִבְּרִין הוּא מִאֵר, וְדְכִרִי הַפֶּסֶק אֲכֻרָהֶם בְּנָה מִלְתָּא דְּפִשְׁטָא הוּא וּמִבְּאֵר לְהַקְרֹא בְּסַעֲרִי ט, וְעַל כֵּן לֹא הִשְׁתַּקְּטִים: ח. כג. וְקָרָא: כד. רִיטְבֵי א. ט. כה. מִתְבָּאֵר מִדְּבָרֵי הַתּוֹסֶפֶת פֶּרֶק ב: כו. בֵּית יוֹסֵף: כז. עַיִן בְּתַשׁבּוּת הַרְיָבִישׁ בְּשֵׁם הַרְ"ן מַה שֶׁכְּתֹב בְּבְאֹר דְּכִרִי הַיְדוּשְׁלִי בְּעִינָא זֶה: כח. מִכָּל מְקוֹם כְּקִרְיָאָה מִקְצָתָה אֲרֵי מִסְתַּבֵּר דְּקָא, דִּלֹּא גִזַּע מֵאֵם קָא כְּעַל פֶּה מִשְׁמַע מִקְצָתָה דִּיּוּצָא בְּדִיּוּבָר וּכְדִלְעִיל, וְאֵף שֶׁהוּא בְּשִׁמִּי לִשְׁנוֹת אֵין לְסַלֵּל בְּרִיעֵבֶר וּכְדִלְקָמָה: כט. כֹּה תַרְצִי וְלֹא תַסְתַּח. הֵלֵא בַעֲלָמָא טִימָא לִי דְּאִפְלוּ הִיכָא שִׁכְבֵּר

ק תשובה הרי"ש
והשוכה ר"ן על זה.
ר משנה שם יז
ובדמיון בקמרא יח.
ש קדמי על פי
הירושלמי ושליל הלכות
בשם רבנו שמחה.
ת שם במשנה א שם
בקמרא יח. ב הרי"ש
שם בשם הירושלמי.
ג צמתי לעיל סימן
תקטס קס"ד ט.

כתובה (לה) בשני לשונות, מי שמבינים (לו) יצאו (בית יוסף): **יא.** (לו) פ"ש למחות ביד הקוראים לנשים המגלה בלשון לעז (לח) אף על פי שכתובה בלשון לעז: **יב.** (לח) קראה מתנמנם, הואיל ולא נרדם בשנה (ט) יצא, (מא) אכל אם שמעה מתנמנם לא יצא: **יג.** היתה בותכה, (מב) שקורא פסוק במגלה שהוא מעתיק ממנה וכותכה, (מג) אם כון לבו לצאת ידי חובתו יצא, והוא (מד) שתהא כתובה בלה לפניו במגלה שהוא מעתיק ממנה. (מה) וכן אם היה מגיה וכן אם היה דורשה, שקורא פסוק במגלה שלמה ודורשו, אם כון לבו לצאת ידי חובתו יצא, ואלא יפסיק בה בענינים אחרים בשדורשה, (מו) שאסור להפסיק בה (מו) בענינים אחרים: **יד.** יהקורא את המגלה (מח) צריך שיכון להוציא השומע, וצריך (שיכון) השומע לצאת. ואם

באר היטב

בלעז, ראב"ח חלק ב סימן עט: י. מתנמנם. כגון דקרי לה ועני ולא ידע לאהדורי סבא: **יב.** השומע. מבאר בתשובת הרשב"א דאם השומע לא שמע תבה אחת לא יצא, אכל אם שמע ולא כון בכל תבה יצא, עין מגן אברהם:

משנה ברורה

(לה) בשני לשונות. כגון מקצת המגלה בלשון אחד והמקצתה בלשון אחרת: **(לו) יצא.** בדעבד, אכל לכתחלה **יז** אין נכון להיות כתובה בשתי לשונות: **יא** (לו) יש למחות ביד וכו'. טעם הדבר, **יח** משום שהגברים הקוראים מבינים לשון הקדש, ויש לחש לדעת הפוסקים שפוסקים דהיכי שהוא מבין לשון הקדש אינו יוצא בקריאה בלע"ז, וממילא אינו יכול להוציא בקריאה זו אף למי שאינו מבין לשון הקדש, וכנ"ל, ועוד משום האחשתינים בני הרמכים שאינו ידע בלע"ז שלהן, ואם תאמר, יקרא האחשתינים בני הרמכים בלשון הקדש, יש לומר דאסור לכתחלה לקרותו בשתי לשונות: **(לח) אף על פי שכתובה בלע"ז.** דאי לא כתובה בלע"ז רק מעין ומתרגם בלע"ז, הוי לה קורא בעל פה וכדלעיל, ובכלא הכי לא יוצא. כתבו האחרונים דאפילו הקוראים בשני ימים להחמיר גם כן לא יקראו בלע"ז: **יב** (לח) קראה מתנמנם. ומתנמנם נקרא כגון דקרי לה ועני ולא ידע לאהדורי סבא, וכי מדקרי לה מדבר, וצריך לומר דמכל מקום יכול לכתוב לצאת, דמצות צריכות כונה (פרי מגדים): **(מ) יצא.** והוא הדין השומע ממנו גם כן יצא אם רק נשמעים הדברים היטב, כן כתב המאירי, ואף על גב דצריך לכתוב להוציא, אפשר דמתנמנם גם כן יכול לכתוב, ויותר נראה לומר דמירי שחשב בתחלת הקריאה קדם שנתנמנם להוציא השומעין: **(מא) אכל אם שמעה וכו'.** דבקריאה, כיון שקורא כראוי הרי מוכח שרמי אנפשה לומר שפיר, מה שאין כן בשמיעה בודאי חסר לו כמה תבות: **יג** (מב) שקורא פסוק במגלה וכו'. הינו, אפילו אם באפן

זה היתה קריאת כל המגלה כשרה, הואיל שכונ לצאת בזה ידי חובתו. ואם לא כון לצאת אפילו רק פסוק ראשון **יז** אף שמשם ואילך התכוון לצאת לא יצא: **(מג) אם כון לבו לצאת ידי חובתו.** סתם בזה בהפוסקים **יח** דסבירא להו מצות צריכות כונה לצאת ידי המצוה. ועין לעיל בסימן ס סעיף ד: **(מד) שתהא כתובה בלה.** עין לעיל בסעיף ג: **(מה) וכן אם היה מגיה.** רוצה לומר, ובעת הגה קוראה ומכון לצאת ידי חובתו. ונדקא אם קרא **יח** בנקוד כראוי, אכל אם קרא להגיה על פה המסרת ולא בנקוד כראוי, אינו יוצא ידי חובתו: **(מו) שאסור להפסיק וכו'.** עין לעיל בסעיף ה בהג"ה: **(מו) בענינים אחרים.** הינו, **יז** שלא מענינו של יום: **יד** (מח) צריך שיכון וכו' וצריך וכו'. ולעכבא **יח** הוא אפילו בדעבד, וזה הפון הוא קדם שמתחיל לקרא וכן על כל הקריאה, זה לצאת וזה להוציא, ותו אין צריך לכתוב בכל הקריאה. וצריך השומע להאזין אזנו ולשמע כל תבה ותבה מפי הקורא, ואם חסר הקורא אפילו **יח** תבה אחת וכן אם השומע חסר תבה אחת לשמע, לא יצאו וצריך לחזור:

שער הציון

שלא קרא כלל, ונרע מקריאה בעל פה דקמא לו שם דמקצתו יצא: **מא.** הנה כפתחי עולם הביא בשם ישועות נעקב, ונדקא בקריאה דקמא דקמא שהוא מדברי קבלה ודברי תורה דקמא, אכל בקריאה דלילה שהוא מדרבנן הכונה אינה לעכובא, ולפי מה שהקדמנו בסימן ס במשנה ברורה סעיף קטן י עין שם, אין לחלק בזה: **מב.** פרי מגדים: **מג.** הרי"ש, ומשמע שם דבענינו של יום לא חשיב הפסק כלל ואפילו לכתחלה שרי, ואין מנה דאנה לקריאת התורה, וקמא כדי לפרסם נקא שרי, כן נראה לעניות דעתי: **יד** מ"ד. וקמא פסק בסעיף השקדים דמצות צריכות כונה: **מה.** מגן אברהם ושאר אחרונים:

ז. יצא. בדעבד, עין סעיף יא: **ס.** למחות. משום ולא צריך הלעז של האחשתינים. ואם תאמר יקרא האחשתינים בכתבו בלשון הקדש, יש לומר דאסור לכתחלה לקרות בשתי לשונות, כגון אברהם: **ט.** לעז. ואפילו הקוראים בשני ימים אסור לקרותה

באר הגולה

בו בקשי וכו', ראו חכמים דפרסומי נסא בידיעה ממל, צריך טפי להוציא בלשון שיועד בו, ועוד, כדי שיהא יכול להוציא את עצמו ידי חובה ונקרא לעצמו וכו', עין שם, ואי בעינן נדקא שיהא כתוב אשורית איך יכול לקרא, ודחק לומר דמירי שאינו ידע הלשון אכל בכתב אשורית הוא כפי (ועין כ"ו שם). ובחדושי הרשב"א מבאר עוד יותר, דבכל גוני יצא, שכתב דהא דתנן עד שתהא כתובה אשורית לא אכלה מתניתין קאי אלא אלועז ששמע אשורית, ומסתיע מתוספתא, ושם מבאר להדיא דקאי אלועז ששמע אשורית, ומסיים שם בהדיא דלעולם אין יוצאין ידי חובתם עד שתהא כתובה אשורית בלשון עברי, עין שם, וכן מצאתי גם בריטב"א בפרק קמא ויפסק ב שכתב להדיא דהיכי דהכשירו לשון העכו"ם הכשירו גם הכתב, וכן משמע דעת התוספות בפרק קמא דף ח ע"ב דבור המתחיל עד שכתבו, וזה לשונו, כיון שנתנה לקרות ולכתב בכל לשון שמכירין בה, עין שם, ומוכח מזה שדעתם דבכל לשון ובכל כתב שרי, וכן משמע גם כן דעת הרמב"ם שהעתיק דינא דמתניתין עד שתהא כתובה אשורית לענין לועז ששמע אשורית, וכפי המבאר בסעיף ח שהוא לשון הרמב"ם ונביתר הא דסעיף ט שהוא גם כן לשון הרמב"ם, וכתב שם והוא שתהא כתובה בלשון, פרי מבאר בהדיא ולא בעינן אשורית, וכן הטור לא העתיק דינא דמתניתין כלל, אלא דלא קאי רק אמגלה שנתכתב בלשון הקדש, ואחר כך מצאתי באשכול שרצה גם כן לומר כהני פוסקים דבעינן כתב אשורית אפילו בהיתה המגלה לועזית, ואחר כך כתב מדשתקו רבותא משמע דסבירא להו דעד שתהא כתובה אשורית לא קאי אלא כאם היה הלשון עברי, והביא גם כן הא דתוספתא הנ"ל, אכן מדקריי שם משמע לכאורה דלא מכשיר אלא כאם היה הלשון והכתב של אמה אחת. ועין שם בנחל אשכול, וצריך עיון:

יב (י"א) קראה מתנמנם יצא. ואין חילוק בין תחלת שנה לסוף שנה (נ"ו) ושאר אחרונים, דלא כפ"ח:

הלכות מגילה סימן תרצ

קנו. באר הגולה

הקורא שליח עבור, (כז) מסתמא דעתו על כל השומעים אפלו הם אחורי בית הכנסת. (ז) [ד"ר] אין מדקדקין בטעיותיה. "ויש אומרים דדוקא בטעות שהלשון והענין אחד, כהוא עבדא דתרי תלמידי דהו יתבי קמה דרב, חד קרי יהודים וחד קרי יהודים ולא אהדר חד מניהו, אבל טעות (זא) אחר לא: זז. וצריך לומר עשרת בני המן ועשרת אחת, הכל בנשימה אחת, להודיע שכלם נהרגו ונתלו באחד: הגה ודוקא לכתחלה, אבל בדיעבד אם (גג) הפסיק ביניהם יצא (תוספות סוף פרק קמא דמגילה ואבודרהם ומהרי"ל) ולכתחלה נוהגים לומר בנשימה אחת מתחלת חמש מאות (נד) איש ואת פרשנדתא כו' עד עשרת (מהרי"ל בשם רוקח): זז. וצריך שיאמר ארור המן ברוך מרדכי, ארורה זרש ברוכה אסתר, ארורים כל הגוים וכו' ברוכים כל ישראל וכו', וצריך שיאמר וגם חרבונה זכור לטוב: יז. "מנהג כל ישראל (גה) שהקורא קורא ("ג) ופושט באגרת להראות הנס, וכשיגמר (זו) חוזר "וכורכה פלה ומברך: הגה ויש שכתבו שנוהגין לומר ארבעה פסוקים של גאלה (נח) בקול רם, דהינו איש יהודי וגו', ומרדכי יצא וגו', ליהודים היתה אוזה וגו', כי מרדכי היהודי וגו', וכן נוהגין במדינות אלו (והנהגות מיימני פרק א וכל בו ואבודרהם), והחזן חוזר וקורא אותן. עוד כתבו, שנהגו התינוקות לצור צורת המן על עצים ואבנים או לכתב שם המן עליהן ולהכותן זה על זה כדי שימחה שמו, על דרך מזה

באר היטב

י. ופושט. ודקא שלית צבור, והשומעין במגלה אין צריכין למשט, כ"ח ומהר"ל, עין מגן אברהם: **יג. וכורכה.** ומניחה על מקומה ואחר כך מברך, מעגלי צדק, מטה משה, מהר"ל. ואם רוצה מברך ואחר כך כורכה, כנסת הגדולה, סדר היום. כתב מהר"ל, כשאומר בלילה שהוא נדרה יגביה קולו, כי שם עקר הנס. כשיאמר האגרת הזאת ינענע המגלה, מטה משה:

בְּאוֹר הַלֵּכָה

יד [א'] אין מדקדקין בטעיותיה וכו'. דין זה הוא מירושלמי. והנה מלשון ר"א"ו המוכא בשלטי גבורים פרק ב שכתב דכתבות שאין מפסידין הקריאה, אפלו אם השמיט ולא קרא כלל אינו חוזר, וס"ס שכן הוא בתלמוד ארץ ישראל, מוכח דסבר דמה שאין מדקדקין הינו כתבות שאין מפסידין הקריאה ואכל אם מפסידין הקריאה, כגון וימי הפורים האלה לא יצברו והשמיט תבת לא, וכן ומתנות לאבינוים השמיט המ"ס, לא יצא, כן כתב שם. והנה המגן אברהם בסעיף קטן ד כתב, עין לקמן בסעיף יד דלא משמע כן, ואינו יודע כוננו, אם מן היש אומרים דמוכח דאפלו מן יושב וישב ומן נופל לנפל חוזר, כמו שהביא המגן אברהם, כל שכן אם השמיט לגמרי איזה תבות אף שאין מפסידין הקריאה דחוזר, דלמא הרי"א"ו סובר בדעה ראשונה דבכל גוני אין מדקדקין בטעיותיה, ואולי דסובר המגן אברהם דמשמע מלשון המחבר דלדעה ראשונה אף בטעות שהענין משתנה אין לדרקק בטעיותיה ואינו חוזר, אבל בהשמיט לגמרי איזה תבות, זה אינו נכנס בכלל טעות וחוזר לכלי עלמא. ועין בר"ן שהביא ראיה מכרחת מן הגמרא דאם חסר רק תבות בני הרמכים ולא קראן כלל אינו יוצא אף בדעיבד, דלא קל בגמרא כזה אף דלא ידע פרושן רק משום דעל כל פנים איכא כזה מצות קריאה ופרסומי נסא, הא אם לא קראן כלל אינו יוצא אף בדעיבד, ואלו להרי"א"ו יוצא כזה בדעיבד דהא אינו מפסיד הקריאה, וכן הוא גם כן דעת הרשב"א כהר"ן. והנה המגן אברהם והפרי חדש והמטה יהודה נקטו כלם לדינא כהר"ן והרשב"א ולא כהרי"א"ו. **ועתה נבאר בקצרה לדינא,** הנה לכתחלה בודאי יש לנהוג בדעת היש אומרים, דהיכא שהענין משתנה, כגון מן נופל נפל ומן יושב ישב, דחוזר וקורא על הסדר אפלו היכא דס"ס כל המגלה, וכמו שכתב הפרי חדש דהעקר כהיש אומרים, ומכל מקום כיון שהמחבר תלה דין זה בשתי דעות כלשון הטור, יש לנקט דחוזר ואינו מברך, אכן אם חסר לגמרי איזה תבה בקריאה ונראה הדין בשמיעה, לדעת כל הפוסקים הנ"ל חוזר ומברך אף שאין מפסיד הקריאה, אכן בחי' אדם חשש לדעת הרי"א"ו וכתב דתבה שאין מפסיד הקריאה חוזר ואינו מברך, ועין שם דאפלו חסר אות אחת בקריאתו יחזור:

מִשְׁנָה בְּרִוּרָה

(מט) מִסֶּתֶמָּא דַּעְתּוֹ וְכוּ'. וְלַעֲנִן הַשּׁוֹמְעִים יִשְׁתַּנָּה הַדִּין, דְּהַעוֹמְדִים בְּבֵית הַפְּנִסָּת סִתְמָא מְכַנְיָם, אֲכַל הַעוֹבֵר אַחֲרֵי בֵית הַפְּנִסָּת בְּעִינָן שִׂיכּוֹן בְּפִרוּשׁ לַעֲזֹאת יְדֵי חוֹבָה [פִּרִי חֲדָשׁ]: (ג) אֵין מִדְּקִדְקִין בְּטַעֲוִיתִיהּ. אֵין הַדִּין הַזֶּה מִיְרֵי לַעֲנִן פְּתִיכָה, דְּשֵׁם הַדִּין כְּמוֹ בְּסַעֲיָה ג, וְהָכָא מִיְרֵי לַעֲנִן קִרְיָאָה, דְּהֵינּוּ, אֲפִלּוּ קָרָא אוֹתָהּ בְּכַמָּה טַעֲוִיּוֹת, כִּיּוֹן שָׁעַל כָּל פְּנִים קָרָא בָּלָה: (גא) אַחֲרָה. כְּגוֹן שֶׁקָּרָא ^מ מִישָׁב יֵשֵׁב אוֹ מְנַפֵּל נָפֵל, דְּהָרִי כְּאֵלּוּ דְלָג אוֹתָהּ תִּכְהָ לְגַמְרִי, וְצָרִיךְ לַחֲזוֹר וּלְקוֹרְתָּהּ פִּסְדִּיר: ^{מו} (גב) הַכָּל בְּנִשְׁימָה אַחַת. וְכָכָל הַמְּגַלָּה בֵּין פִּסּוּק לִפְסוּק ^{מז} יִפְסִיק רַק כְּדִי נִשְׁימָה, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְקוֹרְתָּהּ כְּאַגְרָת. כְּשִׂיאֵמֵר בְּלִילָה הֵהוּא גִדְּדָה יִגְבִּיהַ הַקּוֹל, כִּי שֵׁם מִתְחִיל הַנֶּסֶם. כְּשִׂיאֵמֵר הָאֲגְרָת הַזֹּאת יִנְעַנַע הַמְּגַלָּה. כְּתֵב הַחַיִּי אָדָם, מֵה שְׁנוֹהֲגִין בְּמִקְצַת מְקוֹמוֹת שֶׁכָּל הַקְּהָל אוֹמְרִים עֲשֵׂרֶת בְּנֵי הָמָן אֵינוֹ מְנַהֵג, אֲלֵא הַקּוֹרָא יֹאמְרֵם לְבָד וְהַשְׂאֵר יִשְׁמַעוּ כְּמוֹ כָּל הַמְּגַלָּה: (גג) הַפְּסִיק, אֲפִלּוּ שָׁהָא ^{מח} כְּדִי לְגַמֵּר בָּלָה: (גד) אֵישׁ וְאֵת וְכוּ'. בְּמַהֲרִי"ל כְּתֵב בְּשֵׁם הַרְּוָקָת, מִשּׁוֹם דַּעֲשֵׂרֶת בְּנֵי הָמָן הָיוּ שְׂרֵי חֲמִשִּׁים עַל חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ. וְמִי שֵׁישׁ לוֹ נִשְׁימָה קֶצֶרָה יִשְׁעֵר שְׂאֵם יִתְחִיל מִן חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ לֹא יוֹכֵל לֹמֵר כָּל עֲשֵׂרֶת בְּנֵי הָמָן בְּנִשְׁימָה אַחַת, ^{מט} טוֹב יוֹתֵר שִׁיתְחִיל מִן וְאֵת פֶּרֶשְׁנִדְתָּא וְכוּ' כִּי זֶהוּ דִּינָא דְּגַמְרָא, אֲכַל חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ הוּא מְנַהֵג בְּעָלְמָא: ^{יז} (גה) שֶׁהַקּוֹרָא וְכוּ'. אֲכַל הַיְחִידִים הַשּׁוֹמְעִין בְּמַגְלוֹת ^{יח} אֵין צָרִיךְ לִפְשֹׁט [בִּי"ח וּמַהֲרִי"ל]: (גו) וּפּוֹשֵׁט כְּאַגְרָת. הֵינּוּ, שְׁפוּשְׁטָה ^{יט} כָּלָה וְאֵינוֹ מְנִיחָה כְּרוּכָה אֲלֵא כּוֹפֵל אוֹתָהּ דָּף עַל דָּף, וְזֶהוּ שְׁלֵא יִגְרָרָה עַל גְּבִי קֶרְקַע [לְאִלֵּיהּ רַבָּה וּפְרִי חֲדָשׁ]. וְעִינָן בְּפִרִי מְגָדִים שֶׁכְּתֵב דְּלֹא דוֹקָא עַל גְּבִי קֶרְקַע, הוּא הַדִּין תְּלוּיָהּ מֵעַל הַשְּׁלֶחָן וּשְׁטַענְדֵּי"ר נָמִי הָיוּ גְּנָאֵי כְּתָבִי קֶרֶשׁ. עוֹד כְּתֵב דְּהַפְּשִׁיטָה יִהְיֶה קֶדֶם שְׁמַתְחִיל לְכַרֵּךְ, כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה לֹמֵר, שְׁכּוּרְכָה בָּלָה ^כ וּמְנִיחָה לִפְנֵיו עַל הַמְּגַלָּל ^{כא} וְאַחֲרָה כֶּךָ מְכַרֵּךְ, וְהָאֵמֵר בְּרוּךְ אַתָּה, כִּיּוֹן שְׁלֵא אָמַר הַשֵּׁם פּוֹסֵס בְּאַמְצַע וְכוּרְךָ וְאַחֲרָה כֶּךָ לְהַשְׁמִיעַ לַצְּבוֹר, שְׁמַצְנָה ^{כב} לְכַתְחֵל

שער הציון

מו. מִגֵּן אֲבֵרָהֶם בְּשֵׁם פֹּסִיקִים: **בּוּ** מוֹ. שֵׁם: מוֹחַ. פְּרִי מִגְדִּים: מוֹט. כֵּן מִשְׁמַע מִבְּאֹר
תְּהִיָּא וּפְשׁוּט: **י** ז. וְנִמְרָחָה שְׂאִין נוֹהֲגִין כֵּן אֵלָּא כֹּל אַחֵר פּוֹשְׁטָה כְּאֶרֶת (פְּרִי מִגְדִּים):
גא. כִּי וּמִגֵּן אֲבֵרָהֶם בְּשֵׁם מִתְרִיל. וְהָ שֶׁבֶת הַמִּחְסֵר וּפְשׁוּט כְּאֶרֶת הֵיטָּ, אֶפְלוּ מִה שֶׁשְׂחִיד
לִשְׂרֹת וּמִגֵּן אֲבֵרָהֶם: **גב**. אֵלֶיהָ רַבָּה וְיִשְׂרָאֵל אֲתֵרִינִים. וְיֵלָא כְּמִגֵּן אֲבֵרָהֶם שֶׁבֶת שְׂמוּחָה עַל
מִקּוּמָהּ: **גג**. אֵלֶיהָ רַבָּה וְהִגְרִי"א וְיִשְׂרָאֵל אֲתֵרִינִים, וְיֵלָא כְּמִגֵּן אֲבֵרָהֶם שֶׁבֶת בְּשֵׁם כְּנָסֶת הַגְדּוּלָּה
וְסִדְרֵי הַיּוֹם דְּיָאֵם רוֹצֵה יוֹכֵל לִכְרוֹךְ תַּחְלָה, וְגַם הַכְּנָסֶת הַגְדּוּלָּה כְּעֶצְמוּ תַּחֲזֵי בּו אֲחֵר כֹּךְ בְּסִפּוֹ
שְׁרֵי כְּנָסֶת הַגְדּוּלָּה וְהַסְכִּים לְדִבְרֵי מִתְרִיל: **גד**. אֵלֶיהָ רַבָּה וְהִבְיָאוּהוּ הָאֲתֵרִינִים: **גה**. מִגְדִּים:
גו. פֹּסִיקִים:

ט מגלה ה ויכר
ויקפדו התוספות שם
וכן כתב הטור בשם רב
עמרם ראביה ר"א ש.

תמחה את זכר עמלק, ושם רשעים ירקב. ומזה נשתרשב המנהג ^(גט) ששמים המן (ס) כשקורים המגלה בבית הכנסת (אבודרהם) ^(י"א) ואין לבטל שום ^(י"א) מנהג או ללעג עליו כי לא לתנע הקבעו. (בית יוסף בשם אורחות חיים): **יח.** ^(ט) מגלה (סא) ב"ד ובט"ו ^(י"א) צריך (סב) לחזור אחר ^(י"א) עשרה, ואם אי אפשר בעשרה קורים אותה ביחיד: הגה ויש להסתפק (סג) אם נשים מצטרפות לעשרה (הנהגות אשרי פרק קמא, טור סימן תרפט). ואם

באר היטב

לו ראיה מן התורה אינו אלא בטענה בשקול הדעת, מסכת סופרים פרק יד. ודבר שנגזר במנזן, אפילו ידוע מאיזה טעם ובטל הטעם, צריך מנזן אחר להתירו, גמרא פרק קמא דביצה. ואין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו אלא אם כן גדול מסנו בחכמה ובמנזן. ובכל דבר שהוא רק משום חששא ועברה החששא אין צריך מנזן אחר. כמו שקתב ביוזר דעה סימן קטו ובתוספות ביצה, עין שם. וביבמות דף עט כתבו ודברך שבמנזן היו יכולים לבטל דברי בית דין חברו משום דהפקר בית דין היה הפקר בזמן הפית, ועין שם בתוספות ודברך שלא פשט אסורו ברב ישראל יכולין לבטל. עין שם. ועין מנזן אברהם, ועין מה שקתב הקנן אברהם סוף סימן ט, ועין בספר נחלת שבועה דינים הרבה מענין המנהגים, ועין בספר באר שבע: **טו.** עשרה. אף על פי שיש לו מאה אנשים מצוה לקרואה בצבור משום ברב עם הדרת מלך. ר"ן. ב"ח. ועין הלכות קטנות חלק א סימן רפו דאפילו ביתו סמוך לבית הכנסת וחלונותיו פתוחים לבית הכנסת, אפילו הכי ילך לבית הכנסת משום פרסומא נסא, עין שם:

משנה ברורה

(גט) ששמים המן. מהרי"ל לא היה חושש להפכות המן, והגאון יעב"ץ כתב על אביו החכם צבי שהיה מפה ורועע ברגלו וטופח בסנדליו כשהגיע לזכירת המן, והפרי מגדים כתב דיצא שחרם בהפסדו, **"שםכלבלין הרבה: (ס) כשקורין המגלה בבית הכנסת.** וצריך החזן לשחק אז בעת שמפנין כדי שישמעו כלם קריאתו. ומפני שמצוי מאד לקוללים על ידי ההפקה ורגילים הנערים להפכות פמה פעמים בעת שחזר החזן לקרות, על פן טוב ונכון שכל יחיד יקרא פסוק או שנים מתוך החמש בעוד שמפנין המן, כי אז אף שלא ישמע מהחזן יצא, כמו שקתב סעיף ג, וכן כתב הפרי מגדים שנכון מאד שכל אחד יתפס חמש בעת הקריאה וכל תבה שלא ישמע מן החזן יקרא מן החמש למנזן אברהם): **יח (סא) ב"ד ובט"ו.** הינו, ב"ד לעירות וט"ו למקפין, ורועה לומר, ^(כ) אף שהוא בזמנה ואיכא פרסומי ניסא בלאו הכי, שהפך קורין באותו זמן, אפילו הכי צריך לטרח ולקבץ עשרה שיהיו בעת הקריאה משום פרסומי נסא, וכל שכן אם הוא שלא בזמנה, כגון המפרש בים והיצא בשניא ואינו מוצא מגלה להוליך עמו דמחר להקדים ולקרואה קדם שיוצא, כנ"ל בסימן תרפח סעיף ז, ^(כ) או דמתרמי יום ט"ו בשבת, דצריכין המקפין להקדים ולקרואה בערב שבת כדאיתא שם בסעיף ו, ^(כ) בודאי צריך לקבץ עשרה לקריאתו, וכזה עוד ^(כ) חמיר יותר דאי ליפא עשרה לא יברכו ^(כ) המקפין עליה: **(סב) לחזור אחר עשרה.** ואם בעת ההוא קורין אותה בצבור בבית הכנסת, ^(כ) אז אפילו יש לו מאה אנשים בביתו, מצוה לילך לשם משום ברב עם הדרת מלך, וכן מי שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת וחלונותיו פתוחות לבית הכנסת, **בבאור הלכה (אות יג): (סג) אם נשים וכו'.** דאפשר דכיון דהוא רק

באור הלכה

יו (י"א) ואין לבטל שום מנהג וכו'. עין במנזן אברהם שהאר"ך בזה. והנה מה שקתב דאפילו יש במנהג צד אסור אין לבטלו כמו שקתב מהרי"ק שרש ט, עין בתשובת חתם סופר סימן קנט שאין אנו שומעין לו, ודבר דחה לה פרי חדש במנהגי אסור שלו סימן י בראיות ברורות, וכן נראה מתשובת הריב"ש סימן רנו, עין שם. ועין תשובת זכין ובעז סימן קיח שהאר"ך בדיני מנהג ^{(ספתי תשובה):}

יח (י"א) צריך לחזור אחר עשרה. עין משנה ברורה מה שקתבנו במי שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת וכו', כן הביא הבאר היטב בשם הלכות קטנות. והנה ראיתי בלבוש שהעתיק לדינא הפוך מזה, דיוצא בזה ואף לכתחלה יכול לעשות כן, ומכל מקום נראה דהדיון עם הלכות קטנות דצריך לילך לשם, דאף שדברי הלבוש ושכתב דכיון דמקום הקריאה יש שם עשרה ושם היו פרסומי ניסא והוא שומע לה מאותו המקום, יוצא בה אף לכתחלה, דקריאת המגלה הלא במקום עשרה היא נובעים מדברי הר"ן המובא בבית יוסף, עין שם, מכל מקום פשוט דגם הר"ן מודה דצריך לילך לשם על כל פנים משום ברב עם הדרת מלך, דהרי הר"ן גופא הקשה לדברי רב דבזמנה קורין ביחיד אף לכתחלה, אמאי אסור בגמרא דבית רבי היו מבטלין תלמוד תורה לילך לשמע מקרא מגלה, ומרץ דלמצוה מן הפסוק משום ברב עם הדרת מלך גם רב מודה דאפילו היה לו בביתו מאה אנשים צריך לילך לבית הכנסת לשמע הקריאה בצבור, ורק לענין לחזור אחר עשרה לקבצם סבר רב דלא הטריוויהו חכמים, עין שם, ואם כן הכי נמי בעניננו, אף אם נימא דמשום פרסומי נסא אין מחויב לילך לבית הכנסת, בסברת הלבוש, על כל פנים משום ברב עם צריך לילך, ואפשר דגם הלבוש מודה לזה, ומלבד כל זה, הר"ן שדחק עצמו בסברא זו הוא לתרץ קשיית התוספות על מה דקאמרה המשנה היה עובר אחורי בית הכנסת ושמע קול מגלה אם כן לבו יצא, הא בעינן עשרה אפילו בזמנה לדברי רב אסי, והנה זה הקשיא הוא רק אם אנו סוכרין כהפוסקים דלרב אסי הוא לעכובא, מה שאין כן אם נסבר דרב אסי קאמר רק אפילו הכי צריך לילך לבית הכנסת לכלי עלמא משום ברב עם. ועין

שער הציון

הקריאה בלא ברכה, דזה תלוי בדעות הראשונים אם לדברי רב וכן לרב אסי דשלא בזמנה קורים בעשרה הוא לעכובא או לכתחלה למצוה, ולדברי הר"ף והרשב"א והרמב"ם מביי רב ורב אסי לענין דיעבד ומפילא שלא בזמנה עשרה הוא לעכובא, ואף דלענין זמנה נקטינן דרק לכתחלה צריך לחזור אחר עשרה, שם יש עוד סברא דצריך לפסק כרב משום דרבי יוחנן קאי בזה, מה שאין כן שלא בזמנה, ודעת רש"י ורנ"ה דהם מביי רק לענין לכתחלה ולקדושת בלי ברכה. אחר כך מצאתי בפרי חדש שגם הוא פסק דבריו דיקראנה בלי ברכה: **סב.** לא צריכי בזה לענין מפרשי נמים, דהם בלאו הכי צריכין לקרות בלי ברכה, כנ"ל בסעיף ז שם: **סג.** מנזן אברהם:

הַלְבוֹת מַגְלָה סִימָן תַּרְצַ תַּרְצָא

קָרָאוּ אוֹתָהּ בְּצַבּוּר וְאִיזוּה יָחִיד לֹא שָׁמְעָה, יוֹכַל לִקְרוֹת אֶפְלוּ (סד) לְכַתְחֹלָה בִּיחִיד הוּאִיל וְקוֹרִין אוֹתָהּ בְּאוֹתָהּ הָעִיר בְּעֶשְׂרָה (בֵּית יוֹסֵף בְּשֵׁם אֲרֻחֹת חַיִּים). (סד) וּכְשֶׁהִיחִיד קוֹרָא אוֹתָהּ (פו) בּוֹמְנָה, צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלֶיהָ. (בֵּית יוֹסֵף):

תַּרְצָא דִּינִי בְּתִיבַת הַמַּגְלָה וּתְפִירָתָהּ. וְהָאִי סְעִיפִים:

א. ⁽⁸⁰⁾ אֵין כּוֹתְבִין הַמַּגְלָה (א) אֶלָּא בְּדִיו, (ב) עַל הַגּוֹיֵל (ג) אוֹ עַל הַקֶּלֶף, כְּסָפֵר תוֹרָה. וְאֵם כְּתָבָה (ד) בְּמִי עֶפְצִים וְקִנְיָנָתוֹם, בְּשֶׁרָה. יְבַתְּכָה בְּשָׂאָר מִינֵי צִבְעוֹנִים, פְּסוּלָה. (ה) וְיוֹצִירָכָה ⁽⁸¹⁾ בְּשֶׁרָטוּט (ו) כְּתוּרָה עֲצָמָה. ⁽⁸²⁾ וְאֵין הָעוֹר שֶׁלָּהּ צָרִיף לְעַבֵּד לְשִׁמָּה, ⁽⁸³⁾ וְיֹנֵשׁ אוֹמְרִים שְׁצָרִיף עֲבוּד לְשִׁמָּה: **ב.** יְהִיתָה כְּתוּבָה עַל הַנִּיר אוֹ עַל עוֹר שְׂאִינוֹ מְעַבֵּד, ⁽⁸⁴⁾ אוֹ שְׂכַתְּכָה כּוֹתֵי אוֹ אֶפִיקוֹרוֹס, פְּסוּלָה. יוֹדִינָה כְּסָפֵר תוֹרָה (ח) לְעֵנִין הַקֶּף גּוֹיֵל, וְחֲטוּטְרוֹת חֲתִי"ן, וְתַלִּית הַחִי"ן וְקוֹפִי"ן, וְכָל גּוֹפּוֹת

מִנְחוּם וְאֶמְרִי לָהּ רַב אֲשִׁי שֶׁם טו. ה טור בֶּשֶׁם רַמְבָּ"ם. ו שֶׁם בֶּשֶׁם רַבְנֵי תַם. ז מִשְׁנֵה שֶׁם יו כְּרַמְפֶּרֶשׁ שֶׁם יט. ח טור בֶּשֶׁם רַמְבָּ"ם. ט שֶׁם בֶּשֶׁם רַבְנֵי תַם.

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

(א) **אֵין בּוֹתְבִין כּוֹ.** עֵין בְּכַרְכִּי יוֹסֵף שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם מַהֲרַ"ם פְּרוֹבֶנְצִיאל בְּתַשׁוּבָה כְּתִב יָד כְּתִב בְּמַעֲשֵׂה שֶׁהִדְפִּיסוּ מַגְלוֹת עַל קֶלֶף וְהַצְרִיכוּ גִּיזָה דְּפִסּוּלִים מִשּׁוּם חֵק תוֹכּוֹת וְדִלְקָא אֶתִּי לְמַטְעִי לְהַכְשִׁירָם, אֲכַל בְּנִיר לֹא אֵתִי לְמַטְעִי, עֵין שֶׁם. וְעֵין פְּרִי חֲדָשׁ דָּאָם דְּפוֹסָה רַבָּה פְּסוּלָה, אֲכַל כְּתוּבָה רַבָּה כָּשֶׁר, וְדָלָא כְּסָפֵר הַזְכִּירוֹת כּוֹ, וְעֵין כְּסָפֵר קָרָן נִתְנָאֵל שֶׁהִשְׁיִג עָלָיו דְּמַדְמִי לְהַשְׁמִיט הַסּוּפֵר כּוֹ, דְּזֹאת וְנִתְכַּתְּב שְׁלֹא כִּהְנֵן נָרַע, כְּמוֹ שֶׁכְּתִב רִשִׁי דָּף ט. וְהַכְּרִי יוֹסֵף הַלֵּץ כְּעַד הַפֶּרֶי חֲדָשׁ דִּדְעָתוֹ דֶּהֱתוֹסְפוֹת פְּלִיגִי עַל רִשִׁי כִּהְנֵן, עֵין שֶׁם. וְלִעֲנִין דְּפּוֹס אֵם הוּא חֵק תוֹכּוֹת, דְּעַת כְּמָה תְּשׁוּבוֹת שֶׁהֵם גִּדּוּן כְּכַתִּיבָה, וְעֵין לְעִיל סִימָן רַפֵּד וְכִיּוּרָה דְּעַת הַלְכוֹת סֵפֶר תוֹרָה. וְעֵין בְּתַשׁבִּיץ חֵלֶק א סִימָן ח דְּמַגְלָה בְּכַתֵּב מֵאֲשִׁיךְ (וְהוּא כְּעֵין מִשְׁטָא שְׁלֵנוּ) פְּסוּלָה, וְהֵבִיאוּ בְּכַנְסַת הַמַּגְלוֹת, וְהֵמָּה עַל הַפּוֹסְקִים שֶׁהַשְׁמִיטוּ מִמִּשְׁנֵתֵינוּ דְּהִנֵּי עַד שֶׁתָּהָא כְּתוּבָה אֲשׁוּרִית, עֵין שֶׁם, וְקִצְרִיתִי כָּאן: (ב) **שְׂרָטוּט.** עֵין בָּאָר הֵיטָב. וְמָה שֶׁכְּתִב בְּשֵׁם הַחֶקֶם צָבִי, עֵין בְּכַרְכִּי יוֹסֵף שֶׁכְּנַסַת הַמַּגְלוֹת כְּתִב דֶּהֱחָדֵר עַל דְּכֵר ה' יִתְּזוֹר אַחֵר מִשְׁרָטְטָה בְּלָם, וּמְכַל מְקוֹם מִשְׁרָטְטָה שִׁטָּה רָאשׁוֹנָה בְּרִיעֶבֶד כְּשֶׁרָה, וְאֵם אֵין מִשְׁרָטְטָה כָּלֵל פְּסוּלָה אֶפְלוּ בְּרִיעֶבֶד: (ג) **אוֹ שְׂכַתְּכָה בּוֹתֵי בּוֹ.** וְעֵין בְּכַרְכִּי חֲדָשׁ שֶׁכְּתִב, דְּכְתִב בְּשִׁמָּל כָּשֶׁר בְּרִיעֶבֶד אֶף דְּכַתְּפִיל פְּסוּל. וְכַכְרִי יוֹסֵף לְמַד מִזֶּה דָּאָם כְּתִבָּה אִשָּׁה, כְּשֶׁרָה, וּבִשְׁיֹרֵי בְּרָכָה שֶׁם הֵבִיא רָאִיָּה מוֹדִמִיתִי הַסֵּמ"ג רָאִיָּה לְעֵנִין עֲבוּד לְשִׁמָּה מִמַּגְלָה הַכְּתוּבָה בֵּין הַכְּתוּבִים דִּדְעָא, וְאֵם כֵּן הוּא הִדִּין לְעֵנִין כְּתִיבָה אִשָּׁה דִּכְשֶׁרָה לְכַתִּיבָה נִבְיָאִים וְכַתּוּבִים כְּמוֹ שֶׁכְּתִב הַתּוֹסְפוֹת בְּגִטּוֹן דָּף מֵר, וְעֵין בְּחֶקֶם צָבִי סִימָן צא מִה שֶׁכְּתִב לְחַרֵּץ קִשְׁיָה הָרֵא"מ לְעֵנִין שְׂרָטוּט, דְּשְׂרָטוּט שְׂאִי דְּהָא חֲנִי לֹא דָלָא מִשְׁרָטָט כּוֹ וְלִעֲנִין כְּתִיבָה אִשָּׁה לֹא שֶׁנָּךְ זֶה, וּבְמַתְנוֹיַךְ בְּרָכָה הֵבִיא דְּכַסָּפֵר מַעֲשֵׂה רִיקָם הַלְכוֹת מַגְלָה פּוֹסֵל מַגְלָה שֶׁכְּתִבָּה אִשָּׁה אוֹ קָטָן, וּמַתְנוֹיַךְ בְּרָכָה דְּהָא רִאשׁוֹנִי, וְגַם כְּתִב דְּכַסָּפֵר מִשָּׁה יְהוּדָה כְּתִב לְהַכְשִׁיר כְּתִב בְּשִׁמָּל אוֹ קָטָן שֶׁכְּתִב, עֵין שֶׁם, אֶף מִה שֶׁכְּתִב לְדַחוֹת רָאִיָּה הַסּוּפֵר מַעֲשֵׂה רִיקָם מִסְּפֵר הַתּוֹרָה שֶׁהֵבִיא הַבֵּית יוֹסֵף סִימָן לב וְנִדְחָק כִּהְנֵן, עֵין מִה שֶׁכְּתִבָּה כִּיד אֶפְרַיִם מַגְלִיָּו חֲפָרִי חֲדָשׁ שֶׁהֵבִיאוּ מִסְּפֵר הַתּוֹרָה גַּם כֵּן וְהִרְאָה יָרָאָה שְׂאִין לְדַחוֹת כְּמוֹ שֶׁכְּתִב הַמַּתְנוֹיַךְ בְּרָכָה. וְנִרְאָה דָּגָם הַפֶּרֶי חֲדָשׁ אֶפְשֶׁר דָּלָא מְכַשִּׁיר אֶלָּא בְּרִיעֶבֶד שֶׁכְּרָא בָּרָה, אֲכַל לֹא לְקָרָא לְכַתְחֹלָה, וְנִרְאָה דָּאָם יֵשׁ לְמַצָּא אַחֲרַת כָּלֵל יָרָא שְׁנִית כָּלֵל בְּרָכָה וְהוּא הִדִּין בְּכַתִּיבָה אִשָּׁה אוֹ קָטָן: (ד) **הַפֶּת.** וְעֵין בְּכַרְכִּי יוֹסֵף בֶּשֶׁם כְּעַל כְּתִב בְּהִנָּה בְּכַתֵּב יָד, כָּל שִׁישׁ בְּרִיעֶה לְכַתֵּב שְׁלִשָּׁה דְּפִים אֶף אֵם לֹא נִתְכַּתְּב אֶלָּא דָּף אַחֵד כָּשֶׁר בְּרִיעֶבֶד בְּסֵפֶר תוֹרָה וְכָל שֶׁנֶּן בְּמַגְלָה, עֵין שֶׁם וְכִיּוּרָה דְּעַת סִימָן ערב, וְעֵין בְּסִנְהֶרֶין דָּף כ כִּי טָטוּ מַגְלָת אֶסְתֵּר אֶמְרִי הָא לֹא כְּעִי מִטְּפַחַת, עֵין שֶׁם, וּבְמוֹד וְקִצְעָה כְּתִב, כְּעִי מִטְּפַחַת, פְּשׁוּט כְּחֵלֶק ד דָּף כ, עֵין שֶׁם, וּבְאֶמְתָּה הוּא בְּשִׁי"ם לְחַפֵּר, רַק בְּשִׁאֲלָה לְעִי"ן כְּתִב דְּקִשְׁאָ לֹא דְמַתִּיכִי מִימִי

בָּאוּר הַלֶּכֶה

לְמַצּוֹה וּכְפִסָּק הַשְׁלָחַן עֶרּוֹךְ וְכִמוֹ שֶׁכְּתִב הַגִּרָ"א, מִמִּילָא אֵין כָּאֵן קִשְׁיָה כָּלֵל וְאֵין אֵנוּ צָרִיכִין לְעָקֵר סְבָרָתוֹ, וְלִפִּי זֶה גַּם מִשּׁוּם פְּרָסוּמִי נָסָא מְחִיב לִילֵךְ לִשְׁם. אַחֵר כִּךְ מִצָּאֵתִי בְּבָאוּר הַגִּרָ"א שְׁרָמּוֹ לְדַבְּרִינוּ אֶלָּה הָאֲחֵרוֹנִים בְּמַלְוִתֵּי הַקְּצֻרוֹת, וְגַם הוּא סְבִירָא לָהּ סְבָרַת הַר"ן לְדַחַק:

לֹא לְמַכְנֵף עֲשֶׂרָה. וְהָא דְּקִימָא לָן דָּאָף אֵם יֵשׁ לוֹ מִנֵּן בְּבִיתוֹ אֶפְלוּ הָכִי מְכַשְׁלִין תְּלָמוּד תוֹרָה וְעַבּוּדָה לִילֵךְ וְלִקְרוֹת בְּצַבּוּר מִשּׁוּם בְּרָב עָם, הֵתָם הָלֹא הַצַּבּוּר מְזֻמֵּן לְפָנָיו, מִה שְׂאִין כֵּן הָכָא לְעִשּׂוֹת צַבּוּר אֵינוֹ מְחִיב, וְעֵין כִּיד אֶפְרַיִם שֶׁכְּתִב, דְּדִין זֶה שֶׁהֵבִיא הַרְמָ"א בְּשֵׁם אֲרֻחֹת חַיִּים אֵינוֹ מְסַכֵּם לְשִׁאֲרֵי פּוֹסְקִים, וְלָכֵן אֶף בְּכַתֵּבִי גִּזְנָא אַחֵר עֲשֶׂרָה אֲנָשִׁים: (סד) **וּכְשֶׁהִיחִיד קוֹרָא אוֹתָהּ.** הֵינּוּ, בְּמָקוֹם ⁽⁸⁵⁾ דָּאִי אֶפְשֶׁר לוֹ לְקַבֵּץ עֲשֶׂרָה, אוֹ בְּגִזְנָא דְּצִיר הַרְמָ"א מְקָדָם: (פו) **בּוֹמְנָה.** לְאַפּוֹקִי אֵם קוֹרָא הִיחִיד אוֹתָהּ שְׁלֹא בּוֹמְנָה, בְּגִזְנָא בְּכַרְכִּי הַמַּקְפִּין חוֹמָה דְּמַתְרִמִּי יוֹם ט"ו שְׁלֶהֶן בְּשַׁבַּת דְּקוֹרִין אוֹתָהּ בְּעָרֵב שַׁבַּת, וְהוּא קוֹרָא אוֹתָהּ בִּיחִיד, לֹא יִכְרֵךְ עָלֶיהָ בְּכָל גּוֹנִי, וְכַנ"ל בְּס"ק ס"א:

תַּרְצָא א (א) אֶלָּא בְּדִיו. עֵין לְעִיל בְּסִימָן לב סְעִיף ג בְּהִגָּ"ה וּבְמַשְׁנֵה בְּרוּרָה שֶׁם: ⁽⁸⁶⁾ **(ב) עַל הַגּוֹיֵל.** הוּא הָעוֹר שֶׁלֹּא נִחְלַק, וְלֹא הוֹסֵר מִמֶּנּוּ רַק הַשָּׁעַר וְתַקְנֵוּ שֶׁם, וּמַצֵּד הַבְּשֶׁר לֹא הוֹסֵר כְּלוּם: (ג) **אוֹ עַל הַקֶּלֶף.** עֵין לְעִיל בְּסִימָן לב סְעִיף ז: **(ד) בְּמִי עֶפְצִים וְקִנְיָנָתוֹם.** עֵין בְּט"ז בְּשֵׁם הַכְּסָף מַשְׁנֵה, דְּמָה שֶׁהַכְשִׁירוּ בְּמִי עֶפְצִים הֵינּוּ, עִם גִּמָּא, דְּמִמִּי עֶפְצִים בְּלַחוּד פְּסוּל [וְכֵן הַסִּים הַגִּרָ"א בְּבָאוּר, דְּמַשְׁנֵהוּ יָחִיד נִקְרָא דִּיו], וְכֵן קִנְיָנָתוֹם דְּמַכְשָׁרִינֵן הֵינּוּ, בְּמִי קִנְיָנָתוֹם, דְּאֵלוּ קִנְיָנָתוֹם לַחוּד בְּדוּדָא פְּסוּל. וְהַגִּרָ"א בְּבָאוּר פִּרְשׁ, דְּמָה שְׂאֶמֶר בְּמִי עֶפְצִים וְקִנְיָנָתוֹם הֵינּוּ, שֶׁכְּתִב בְּשִׁנְיָהֶם מְעַרְבִין יָחִיד. וְעֵין לְעִיל בְּסִימָן לב סְעִיף ג בְּבָאוּר הִלְכָה (אוֹת ו) דְּבוּר הַמַּתְחִיל בֵּין שְׁלֹא וְכו': **(ה) וְיוֹצִירָכָה שְׂרָטוּט.** הֵינּוּ, ⁽⁸⁷⁾ עַל כָּל שִׁטָּה וְשִׁטָּה: (ו) **כְּתוּרָה עֲצָמָה.** וְעַל כֵּן חֵק תוֹכּוֹת ⁽⁸⁸⁾ פְּסוּל בָּהּ. ⁽⁸⁹⁾ וְיִדְוֶקָא בְּרָבָה, אֲכַל בְּמַעוּטָה כָּשֶׁר בְּרִיעֶבֶד, דָּלָא גֵרַע מִהַשְׁמִיט, לְעִיל בְּסִימָן תַּרְצַ סְעִיף ג, עֵין שֶׁם פְּרָטִי הַדְּבָרִים: (ז) **וְיֹנֵשׁ אוֹמְרִים שְׁצָרִיף וְכו'.** וְכֵן פֶּסֶק ר' מִשָּׁה מִינֵץ סִימָן ⁽⁹⁰⁾ ס"א: **ב (ח) לְעֵנִין הַקֶּף גּוֹיֵל.** עַל כָּל אוֹת. וְהוּא הִדִּין לְכָל דְּכֵר, וְלָכֵן כְּעֵין שִׁיְהִי שִׁיטוּתִיָּה ⁽⁹¹⁾ שְׁוִים, גַּם שִׁיְהִיָּה רַחֵב הָעַמּוּד שְׁלִשׁ לְמַשְׁפּוּחֹתִיכֶם, וְכָל דִּינֵי סֵפֶר תוֹרָה:

שְׁעָרֵי הַצִּיּוֹן

ד. וּבְרִיעֶבֶד יֵשׁ לְמַתִּיר [פֶּרֶי חֲדָשׁ], וְאֵם אֵין מַגְלָה אַחֲרַת רַק זוֹ, אֶפְלוּ לְכַתְחֹלָה יָרָא בָּהּ, וְטוֹב שְׁלֹא לְבָרֵךְ עָלֶיהָ [פֶּרֶי מְרִירָם]: **ב** ה. שְׁוִים, שְׁלֹא יִצְאוּ שְׁלִשׁ (תַּבּוֹת) [אוֹתִיּוֹת] חוּץ לַשִּׁטָּה:

סד. וְלְעִיל מְרִירָה שְׁהוּא דָּר בְּמָקוֹם דְּלִיקָא צַבּוּר בְּבִית הַכְּנַסַת לְקִרְיָאָה, אִי גִמִּי שְׁהוּא דְּעַת לְקִרְיָה קָדָם שְׁמַחְבִּסְנִין הַצַּבּוּר בְּבִית הַכְּנַסַת: סה. לְבוּשׁ:

תַּרְצָא א. כָּל הָאֲחֵרוֹנִים, דְּלֹא כְּמִנֵּן אֲבָרָהֶם וְלְבוּשׁ: ב. מִנֵּן אֲבָרָהֶם: ג. פְּרִי חֲדָשׁ:

האותיות בצורתן, ובחסרות ויתרות: הגה (א*) גם צריך לכתבה (ט) מן הכתב (ר"ן), (י) ולהוציא כ' כל תבה מפיו קדם שיכתבה, (יא) כמו בספר תורה (מהר"ק). ועושים כל פרשיותיה (יב) סתומות. ואם עשאן (יג) פתוחות (יח) פסולה (הגהות מיימוני פרק ב ופסקי מהרא"י סימן צג) (יד) ובדיעבד אין לסל מגלה משום חסרות ויתרות, דלא גרע מהשמיט בה הסופר אותיות דכשרה (הגהות מיימוני פרק ב וא"י), וכמו שנתבאר סימן תרצ סעיף ג. **ווצריכה עמוד בסופה, וחלק בראשה כדי להקיפה בו.** י"ש אומרים שצריכה תגין, ל"ש אומרים שאינה צריכה: הגה ונהגו לתיגה (טו) גם נהגו שלא לעשות לה עמוד (טז) כלל בסופה. (מהר"ל): ג. **עשורת בני המן צריך לכתבם בשירה, ולא בשאר שירות שחלק על גבי כתב, אלא (יז) מניח חלק בין כתב לכתב, ואם לא עשה כן פסולה:** ד. **צריך (יח) להאריך בוי"ו דויזתא** (בכתיבתה, ו"ש אומרים (יט) בקריאתה) (ר"ן בשם הרא"ש ומהר"ל ובית יוסף בשם אורחות חיים) **ווצריך לכתב איש בראש** (י) **דפא (כ) ואת בסופה:** ה. **אם תפרה בחוטי פשתן, פסולה:** ו. **אם הטיל**

י מברית דכבא תבא יג ובכרסית התוספות נקט כתב בספר התורה והרא"ש בפרוש השנה פרק ג דמסקת גדים אפילו לפי מה שכתב שם לקים גרסת הספרים. כ טור בשם ר"ת. ל שם בשם בעל הלכות גדולות. מ מירקא דרב שלא שם טו. נ טור בשם הירושלמי. ס מירקא דרבי יוחנן שם. ע טור בשם הירושלמי. פ מירקא דרב שם יט. צ שם.

שערי תשובה

ד. כל תבה. צריך עיון, וביסמין לב סעיף לא כתב דדוקא אם כותב על פה צריך להוציא מפיו ומגלה אסור לכתב על פה, מגן אברהם, עין שם: **ס. פסולה.** בתשובת רמ"א סימן יב דין ה מפקפק על זה, ולכן נראה לי דיש לסמוך עליו בשעת הדחק, מגן אברהם: **ו. להאריך.** וכל אלו כשר בדיעבד, מגן אברהם, עין שם. ועין בענן ורדים חלק ארז חיים כלל ד סימן יב. (ועין בספר אליהו רבה כל תקוני המגלה בענן חסרות ויתרות הכל על נכון): **ז. דפא.** עין בשערי כנסת הגדולה בהגהות בית יוסף

נאמר דלא בעי דהא מטמא הידים, ועקר הטעם דמטמא ידים משום דרבי פנחס שלא יאחזם צרימים בלא מטפחת, ואפשר דמטמא טעמא קפיד עליהו ר"י למירקא דליקא אלא בעי מטפחת כו', עין שם. ואין המנהג בדבריו ואין נזהרים כלל מלקח המגלה בלא מטפחת, והיגו, בפשיטתו דברי הש"ס דלענין זה אמרנו בין דנקראת אגרת, בלא מטפחת סגי לה, ואף על גב דנקראת ספר היגו, לענין הדברים שהם הכשר הכתיבה כגון שרטוט והפך הגויל אכל בדברים שאחר הכתיבה כאגרת דמי, ואף על גב שדמטמא הידים נשלת צרימה כמו תפלין, ועין במגן אברהם סימן קמו שדעתו שיש לזהר במגלה שכתבה כרינה, ובכפנים מאירות חלק א סימן עו כתב שאין העולם נזהרים והביא שם מש"ס דסנהדרין, וכן בשבות יעקב סימן יא ודעתו להחיר אף במגלה, עין שם שכתב שמהאי טעמא תקן שני עמודים בספר תורה מפני שאסור לאחז ערס, מה שאין כן כתבי קודש, עין שם ועין באלה רבה סימן קמו ודמפרש מה שכתב בהג"ה שם וטוב להחמיר אם לא נטל דיו דקאי אמגלה ואפלו בסתם גדים, ובכרע שדמטפחות יש להחמיר אף בשאר כתבי הקדש, עין שם, והעולם אין נזהרים לשל סתם גדים קדם נטילת המגלה בגדים, וטוב להחמיר כמו שכתב באלה רבה: (ה) **פסולה.** עין בשערי אפרים שער ו ובפתחי שערים שם. ומה שכתב במגן אברהם תשובת רמ"א הוא טעות סופר וצריך לומר רמ"ם והוא תשובת מהר"ם מינץ, ועין מה שכתב שם על דברי האלה רבה בזה: (ו) **להאריך.** עין באר היטב, ועין בשב יעקב חלק י"ד סימן נד בדין מגלה אחת שנמצא כתוב בה תבת ליהודים כחוספת ח' בין ו' ודלת כו', והכאן הדברים בשערי אפרים שער ו סעיף גב, עין שם ובפתחי שערים אף יש לנהג בזה, ועין שם סעיף נא תקון מגלה לחוצלת הסופרים על פה סדר א' ב': (ז) **דפא.** עין באר היטב, ועין בספרי שו"ת בית אפרים סימן עב באריכות בענין זה, ובענין מה שנהגין לכתב עשרת בני המן באותיות גדולות, עין שם, ושם

^[מקור:מגן אברהם]

באור הלכה

תרצא ב (א*) גם צריך לכתבה מן הכתב. עין במשנה ברורה מה שכתבנו לענין די'עבד, והוא בדרכי משה בשם הר"ן. ומה שלא הביא הרמ"א זאת בהג"ה, נראה משום דלא ברירא לה דין זה ודאיתו מן הירושלמי יש לדחות בפשיטות, דהנה הירושלמי תרץ שני תרוצים על הא דרבי מאיר, אחד שעת הדחק שאני, ואחר, דרבי מאיר כתב שני מגלות והראשונה גנו, ומדגנו שמע מנה דאפלו בדיעבד אין לקרות בה, אבל הבבלי תרץ רק שעת הדחק שאני, ונוכל לומר בפשיטות, דבשעת הדחק הותר רבי מאיר לעצמו לכתבה ולקרות בה לכתחלה ואלא בשעת הדחק לא היה מתיר לעצמו, אכן בדיעבד אפשר דשרי לקרות בה ואין צריך לגנו. **ידע** עוד דמה שכתב דצריך לכתב מן הכתב הוא אפלו אם היתה שגורה היטב על פיו, ומה שהתירו לעיל בסימן לב סעיף כט לענין תפלין כששגורות בפיו, התם משום דמצוי הוא לכלי עלמא להיות שגורות מה שאין כן במגלה, כן מוכח בגמרא:

מן ה' הכתב: ד (יח) להאריך בוי"ו דויזתא. למתח ר' ראשה הכפוף ותהיה פעין זקופה, לרמו שנתלו פלם בזקיפה אחת: (יט) בקריאתה. שלא יחטף ט' אותה: (כ) ואת בסופה. פרוש, ט' בסוף השיטה אבל בסוף הדף יכתב תבת עשרת [בית יוסף]. ובדיעבד "אם לא האריך בוי"ו

שער הציון

לכתב שאר שיטות למעלה באותו עמוד. ובנשמת אדם האריך בזה וסיים לקים מנהג ישראל לכתב איש בראש הדף וראש השיטה ועשרת בסוף השיטה ובסוף הדף ויש לכתבם אותיות ארכות שחזיק כל אות איתה שיטות כפי הצורך, ולא יכתבם בכתיבה נסה יותר משאר אותיות המגלה אלא באותו כתב שנכתב כל המגלה רק שיהיה ארכות. ובספר שער אפרים דעתו גם כן להחזיק מנהג ישראל לכתב איש בראש הדף ובראש השיטה, וכתב דמה שנהגים לכתב עשרת בני המן באותיות גדולות, כיון שהם כתובים בדף מיוחד בפני עצמו אין להקפיד, ועין שם עוד מה שכתב בזה. ומכל מקום נראה לי דאם עשה כדעת הגר"א שהתחיל איש באמצע העמוד, אף שהוא שלא כמנהג העולם בזה, אין להקפיד בזה בדיעבד וסתר לקרות ולברך עליה. אחרי שדעת הגר"א לעשות כן לכתחלה, ובפתחי עולם כתב שכן הוא גם כן דעת ההוגם סופר חלק ארז חיים סימו ספט וסימו כצ: יז. מגו אברהם:

הַלְכוּת מַגֵּלָה סִימָן תַּרְצָא תַּרְצ"ב

בְּאֵר הַגּוֹלָה קִנְח.

בַּהּ שְׁלֹשָׁה חוּטֵי גִידִים, כְּשֶׁרָה, וּבִלְבָד שֶׁיְהִי מְשֻׁלָּשׁוֹת. ^(א*) וּמִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פְּרוּשִׁים שׁוֹנִים צָרִיךְ לְצַאת יָדֵי כָּלֶם, וְיַעֲשֶׂה שְׁלֹשׁ תַּפְּסִירוֹת (כֹּא) בְּרֹאשָׁה וְשְׁלֹשׁ בְּסוּפָה וְשְׁלֹשׁ בְּאִמְצָעִיתָהּ וּתְפִירָה אַחַת בַּחֲלָק הַרְבִּיעִי מִצַּד זֶה וּתְפִירָה אַחַת (כ"ב) בַּחֲלָק הַרְבִּיעִי שֶׁמִּצַּד הָאַחֵר: הֵגַה וְאִם אֵין לוֹ גִּידִין יוֹתֵר, מוּטָב לְתַפֵּר הַנֶּשֶׁאָר בַּחוּטֵי פִשְׁתָּן מִלְּהִנִּיחָה בְּלֹא תַּפְּסִירָה (וְהֵגַהוֹת מִיִּמּוּנֵי פֶרֶק ב' וְכֹל ב'ו). אֲכָל אִם יֵשׁ לוֹ גִּידִין יוֹתֵר פְּלֵה בְּגִידִין, וְהִתְפִּירָה תִּהְיֶה מִבְּחוּץ וְלֹא מִבְּפָנִים (וּבְנוֹ יוֹחֵם נָתַי י חֲלָק ד' בִּשְׁם אֹרְחוֹת חַיִּים): ז'. צָרִיךְ לְהִנִּיחַ שִׁיּוֹר בְּרֹאשׁ הַיְרִיעָה וּבְסוּפָה כְּשֶׁתּוֹפְרֵם יַחַד, וּבְמִשְׁהוֹ סָגִי: ח. "אֵין קוֹרִין ^(א*) בְּצַבּוֹר בְּמַגְלָה הַכְּתוּבָה (כ"ג) בֵּין הַכְּתוּבִים, וְאִם קָרָא לֹא יֵצֵא, יֵאלֵא אִם כֵּן הִיתָה (כ"ד) "יִתְּרָה עַל שְׂאֵר הַיְרִיעוֹת אוֹ חֲסֶרָה כִּדִּי שֶׁיְהִי לָהּ הֵכֵר, אֲכָל ^(א*) הַיִּחִיד קוֹרָא בַּהּ יוֹאֲפֵלוֹ אֵינָה חֲסֶרָה אוֹ יִתְּרָה וְיוֹצֵא בַּהּ יָדֵי חוּכְתּוֹ, יוֹדוּקָא כְּשֶׁהִיא כְּתוּבָה בְּגִלְיוֹן כְּסָפֵר תּוֹרָה: ט. "מַגְלָה (כ"ה) שֶׁהִיא נְקוּדָה, וְכֵן אִם כְּתֹב בַּהּ בְּדֹף הָרֹאשׁוֹן (כ"ו) בְּרִכּוֹת וּפְיוּטִים, "אֵינָה נִפְסָלָת בְּכָף: י. אִם אֵין מַגְלָה כְּשֶׁרָה, יִקְרִים אוֹתָהּ " (כ"ז) בְּחֻמֶּשׁ בְּלֹא בְּרָכָה: י"א. "אִם קָרָא בְּמַגְלָה גְּזוּלָה (כ"ח) יֵצֵא: הֵגַה וְאִם מְבָרְכִים עֲלֶיהָ, עֵין לְעִיל סִימָן תַּרְמַט (כ"ט) ^(ט') לְעִנְיָן לִזְלֹב הַפְּסוּל, (י') וְהוּא הַדִּין כָּאן:

תַּרְצָב דִּינֵי בְּרִכּוֹת הַמַּגְלָה. וְכו' ד' סְעִיפִים:

א. "הַקּוֹרָא אֶת הַמַּגְלָה מִבְּרֹךְ לְפָנֶיהָ שְׁלֹשָׁה בְּרִכּוֹת, עַל מִקְרָא מַגְלָה וְשַׁעֲשֶׂה נְסִים

הַשּׁוֹפֵר הַגּוֹל וְנִתְבָּאָר סִימָן תַּקֵּפֵר. א' מִתָּא דִּרְבִּי שֶׁשֶׁת מַגְלָה כֹּא.

שְׁעֵרֵי תְּשׁוּבָה

מִבְּאֵר דָּגָם יֵשׁ לְמַנֵּעַ לְכַתְּחֵלָה מִה שְׂכּוֹחֵינָן רַמְנֵי שֶׁם הַקְדוּשׁ בְּרֹאשֵׁי תַּבּוֹת אוֹ כְּסוּפֵי תַּבּוֹת בְּאִתְחִית גְּדוּלוֹת, עֵין שֶׁם וּכְשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם וּכְפַתְחֵי שְׁעָרִים שֶׁם, וְעֵין שֶׁם בִּשְׁם מַחֲזִיק בְּרָכָה שֶׁקָּבַע בִּשְׁם גֵּרֵעַ אֶמֶת, בְּמַגְלָה שְׁלֹא קָבַע כְּעִמּוּד הָאֶחָדוֹן כִּי אִם שְׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע שִׁטּוֹת וְלֹא גֵמַר בְּסוֹף הַדֹּף וְלֹא סִים בְּאִמְצָע שִׁטָּה, כְּשֶׁרָה לְקִרּוֹת בַּהּ לְכַתְּחֵלָה, עֵין שֶׁם. וְעֵין בְּכַרְכִּי יוֹסֵף בִּשְׁם מִתְרַמֵּם אִם הִיתָה מַגְלָה כְּתוּבָה לְמַפְרַע לֹא יֵצֵא, וּמִתְרַמֵּם הַלּוֹי מִנְּמַנָּם בְּדָבָר: (ח) לְעִנְיָן לִזְלֹב הַגּוֹל כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר. וְעֵין בְּפִרְי תְּחֵשׁ סִימָן תַּקֵּפֵר שֶׁקָּבַע לְעִנְיָן שׁוֹפֵר גְּזוּל דְּמִקְרָא, וְלִדְבִידָה הוּא הַדִּין כָּאן, דְּהָא דִּין מַגְלָה נִלְמַד מִדִּין שׁוֹפֵר בְּזֶה, אִךְ בְּכַרְכִּי יוֹסֵף קָבַע בִּשְׁם הַמֵּאִירֵי שֶׁיֵּשׁ מִחֲמִירִים בְּמַגְלָה אֵף שֶׁמְכַשִּׁירִים בְּשׁוֹפֵר, עֵין שֶׁם, וְלִפִּי זֶה דְּהָא הַמְכַשִּׁירִים בְּמַגְלָה עַל כָּל פְּנִים גֵּרֵעַ מְשׁוֹפֵר שְׁלֹא לְכַרְךְ, אֲלֵא דְּכַרְכִּי יוֹסֵף קָבַע שֶׁצָּרִיךְ טַעַם לְמַה גֵּרֵעַ מַגְלָה מְשׁוֹפֵר, וּמִכָּל מְקוֹם נִרְאֶה שֶׁאֵין לְכַרְךְ לֹא בְּמַגְלָה וְלֹא בְּשׁוֹפֵר דְּסָפֵק בְּרִכּוֹת לְהַקֵּל, וְאִם הַכְּעִלִים שֶׁל הַשּׁוֹפֵר אוֹ הַמַּגְלָה שֶׁם כְּכִית הַכִּסֵּס וְיוֹצֵאֵין בְּשִׁמְעָה אוֹ בְּקִרְיָה זֶה נִרְאֶה לְצַאת גַּם כֵּן בְּפִרְכָּה אֵין כָּאן בְּצַע בְּרַךְ כָּלִל:

בְּאֹר הַלֶּכָּה

ו ^(א*) וּמִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פְּרוּשִׁים שׁוֹנִים. דְּרַשִׁי פֶּרֶשׁ שֶׁמַּחֲלָק לְאַרְבָּעָה חֲלָקִים אֶת אֶרֶץ הַיְרֵדָּה, וְהִנֵּה תַּפְּסִירָה אַחַת לְמַעַלָּה בְּסוֹף רְבִיעַ וְהַשְׁגִּיחַ בְּסוֹף חֲצִיָּה וְהַשְׁלִישִׁית בְּתַחֲלַת הַרְבִּיעַ שֶׁל צֵד מִטָּה, וְהִרְיָף פֶּרֶשׁ מְשַׁלְשִׁין כְּפִשְׁטוֹט, שְׁנַיִם בְּשֵׁנֵי רֹאשֵׁי הַיְרֵדָּה וְאַחַת בְּאִמְצָע מִמֶּשׁ, וְהַרְמַבִּים מִפְּרֵשׁ מְשַׁלְשִׁין, שְׁלֹשׁ תַּפְּסִירוֹת בְּרֹאשׁ הַיְרֵדָּה וְשְׁלֹשׁ בְּסוּפָה וְשְׁלֹשׁ בְּאִמְצָעִיתָהּ, וּכְשֶׁיַּעֲשֶׂה כְּעֶצֶת הַמַּחֲבֵר יֵצֵא יָדֵי כָּלֶם:

ח ^(א*) בְּצַבּוֹר. בְּטוֹרֵי אֶבֶן פֶּרֶשׁ, דְּדוּקָא בְּזִמָּן שֶׁאֵין קוֹרִין אֶת הַמַּגְלָה אֲלֵא בְּצַבּוֹר, וְהֵינּוּ שְׁלֹא בְּזִמְנָה, דְּבָעֵי פְּרִסּוּמֵי נֶסֶא, לְכֵן מַגְלָה הַכְּתוּבָה בֵּין הַכְּתוּבִים דְּלִיקָא פְּרִסּוּמֵי נֶסֶא לֹא יֵצֵא, אֲכָל בְּזִמְנָה לֹא חִשְׁבִּין לְהָא דְּכְתוּבָה בֵּין הַכְּתוּבִים, עֵין שֶׁם:

י ^(א*) הַיִּחִיד קוֹרָא בַּהּ. מִשְׁמַע אֵף לְכַתְּחֵלָה, אֵף שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַגְלָה כְּתוּבָה לְכַרְךְ וְיִכּוֹל לְקִרּוֹת בְּזֶה (פִּרְי מְגִידִים). אֲכָל הַרְיָף וְהִרְאִ"שׁ וְהַטּוֹר קִתְּבוּ דִּיּוּצָא [בְּאֹר הַגֵּרָא]:

לְקִרּוֹת בְּטַעֲמִים בְּעַל פֶּה, ^(כ') מִתֵּר לְכַתֵּב גַּם הַטַּעֲמִים בְּמַגְלָה וּלְכַרְךְ עֲלֶיהָ, דְּלֹא גֵרֵעַ מִנְּקוּדָה. וּמִכָּל מְקוֹם אִם אֵין הַטַּעֲמִים בְּמַגְלָה ^(כ') מִתֵּר לְקִרּוֹת בְּלֹא טַעֲמִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב סוֹף סִימָן קַמַּב: (כ"ו) בְּרִכּוֹת. וּלְכַתְּחֵלָה ^(כ') לֹא יִכְתֹּב בְּרִכּוֹתֶיהָ בַּהּ: י' (כ"ז) בְּחֻמֶּשׁ. וְדוּקָא כְּשֶׁעֲשׂוֹי הַחֻמֶּשׁ בְּגִלְלִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב סִימָן קַמַּב, וּמִשּׁוֹם שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁיּוֹצֵא בְּזֶה בְּשַׁעֲת הַדְּחָק, אֲכָל בְּחֻמֶּשׁ שְׁלֵנוֹ לְכָלִי עֲלֵמָא לֹא יֵצֵא (כ"ח) וְיִמְנָן אֲבָרְהָם. וְהַפִּרְי מְגִידִים קָבַע דְּרֹאזִי גַם בְּזֶה לְקִרּוֹת בְּלֹא בְּרָכָה, שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח תּוֹרַת מַגְלָה: י"א (כ"ח) יֵצֵא. דְּאֵין גְּזוּל בְּקוּל: (כ"ט) לְעִנְיָן לִזְלֹב הַפְּסוּל. צָרִיךְ לוֹמַר, לְעִנְיָן לִזְלֹב הַגְּזוּל: (י') וְהוּא הַדִּין כָּאן. וְעֵין בְּפִרְי מְגִידִים דְּאִפְּלוֹ אִם קִנְאָה בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה וְכִדּוּמָה אִפְּלוֹ הִכִּי לֹא יִבְרָךְ:

שְׁעֵר הַצִּיּוֹן

יח. גֵּת וְנָדִים, הוּכָא בְּבֹאֵר הַיִּטָּב: יט. שְׁעֵר כִּסֵּס הַגְּדוּלָּה, הוּכָא בְּפִרְי תְּחֵשׁ: כ. אֲכָל בְּפִרְי דְּנִזְחָא נִרְאֶה שְׂכּוֹחֵינָן אֵין לְהַחֲמִיר בְּרִיעֵבֶר, וּכְדִשַׁת הַמִּנְּחָן אֲבָרְהָם, אֲחֵרֵי דְּבִלְאוֹ הִכִּי יֵשׁ אוֹמְרִים דְּתֵינּוּ, בְּקִרְיָאָתָהּ, וּבְפִרְי מְגִידִים מִשְׁמַע דְּהָא בְּזֶה יֵשׁ לְהַחֲמִיר, וְלֹא נִתְרָא: ח' כֹּא. פּוֹסְקִים: כ"ב. מִנְּחָן אֲבָרְהָם בִּשְׁם הַטּוֹר: כ"ג. רַשִׁי: ט' כ"ד. בְּאֵר שְׁכַע וְיִמְנָן אֲבָרְהָם: כ"ה. מִנְּחָן אֲבָרְהָם: כ"ו. פּוֹסְקִים:

(א) וְשֶׁהָחִינוּ, (ב) וּבִיּוֹם אֵינוּ חוֹזֵר וּמִכֶּבֶר שֶׁהָחִינוּ: הגה ויש אומרים דאף ^(כ) ביום מכבר ששהינו (טור בשם רבנו תם והראש"ם והמגיד). וכן ג'הגין בכל מדינות אלו. (ג) ואחד יכול לברך והשני קורא (הגהות אשרי פרק ב). (ד) וילאחריה נוהגים לברך (ה) הרב את ריבנו וכו'. (ו) ואם לא ברך לא לפניה ולא לאחריה, יצא: הגה ונהגו לומר בלילה אשר הניא (ז) אבל לא ביום (כל בו ובית יוסף בשם אורחות חיים). (ח) ואין לברך אחריה ^(כ*) אלא בצבור: ב. (ט) אין ^(י) לשוח בעוד שקורין אותה:

באר היטב

6. ושהחינו. וכן בברכת שהחינו גם כן על משלוח מנות וסעודת פורים שהם גם כן מצות, של"ה. ונראה לי דייכן זה בברכת שהחינו דיום, כי זמנם ביום. ונראה לי דמי שאין לו מגלה לא יברך שהחינו על משלוח מנות וסעודת, דזהו דבר הנהוג בכל יום ובכל שבת יום טוב, מן אברהם: 3. ביום. דעקר מצות קריאתה ביום, אם נשתתק הקורא באמצע המגלה, השני צריך להתחיל בראש, כמו שכתוב סימן רפד סעיף ה. אבל אין צריך לברך תחלה, דיצא בברכת הראשון, מן אברהם: ג. לא ביום. שכתב אמו פיוטים, לבוש: 7. בצבור. ואליהו וזוטא כתב בשם פוסקים לברך ביחיד, עין שם. ונעין בספר אליה רבה נסתח ברכה אחרונה על נכון: 5. לשוח. והקורא עצמו רשאי להפסיק, שלטי גבורים, מן אברהם:

הטור והבית יוסף שם, וכתב רמ"א ולא ככעל העשור מברכות דף יד דמבעיא לה בהלל

משנה ברורה

תרצב א (א) וְשֶׁהָחִינוּ. וכן לכו"ן * בברכת שהחינו גם על משלוח מנות וסעודת פורים, שהם גם כן מצות. ^י וידע זה להשליח צבור המברך, דבעי פונת שומע ומשמיע. וכן זה בברכת שהחינו דיום, כי זמנם ביום. ומי שאין לו מגלה לא יברך שהחינו על משלוח מנות וסעודת, דזהו דבר הנהוג בכל יום ובכל שבת יום טוב [מן אברהם]. ויש אומרים דראוי לברך זמן על היום מפני תקפו של גס שהיה בו, וכיון דמזמן לזמן קאמי הרי הוא ככל מועדי ד' שמברכין עליה זמן, ועין בבאור הלכה (אות א), אכן אם היה לו מגלה בלילה וברך אז שהחינו, לכלי עלמא אין צריך שוב לברך ביום. אם אבל קורא את המגלה ² יברך אחר הברכות, משום ברפת שהחינו, שאין האכל מברך להוציא רבים בברכת שהחינו, והאכל יקרא את המגלה: (ב) וּבִיּוֹם אֵינוּ חוֹזֵר וּמִכֶּבֶר וכו'. דהרי כבר ברך בלילה. דטעם הדעה שניה דסוכרת דאף ביום וכו', דעקר מצות קריאתה ביום הוא. אם נשתתק הקורא באמצע המגלה, דעת האחרונים דאין צריך הקורא השני העומד תחתיו להתחיל בראש, רק יתחיל במקום שפסק הראשון וכל שכן שאין צריך לברך מחדש, דיצאו כל הקהל בברכת הראשון, והוא טרחא דצבורא. ועין בשערי תשובה: (ג) ואחד יכול לברך. בין ברכה ראשונה ובין לענין ברכה אחרונה, ובכלד שיכנו להוציא השומעים והם יכנו לצאת: (ד) וּלְאַחֲרֵיהּ נוֹהֲגִים לְבָרֵךְ. פי בגמרא איתא דברכה דלאחריה תליא במנהגא, במקום שנוהגים לברך יברך, ולכן כתב המחבר דהאינדא נוהגים לברך: (ה) הרב וכו'. ואין לומר האל הרב, כיון שכתב זכר השם, שאמר אליהינו. ויש גורסים האל, ובלילה רבה הכריע כהשלחן ערוך שאין לומר. וכן אין לומר ברוך אתה ה' הנפרע, עין שם: (ו) אם לא ברך לא לפניה וכו'. דברכות אין מעכבות. ונראה דאם נזכר באמצע שלא ברך, יברך בין הפרקים: (ז) אבל לא ביום. דכתב אמו פיוטים: (ח) ואין לברך אחריה וכו'. אבל הברכות שלפניה, לכלי עלמא יחיד צריך לברך: ב. אין לשוח בעוד שקורין אותה. הינו, בין השומע ו"בין הקורא אסור להם לשוח לכתחלה, ואפלו בדברי תורה. ולענין דיעבד יש חלוק, דהשומע אם שח בעת הקריאה לא יצא אפלו אם חסר לשמע תבה אחת, דהא לא שמעה כלה, אבל הקורא יצא, ולפעמים אפלו לכתחלה מתר, כגון לשאל "בין הפרקים מפני הכבוד, כמו לענין קריאת שמע בסימן סו. וכל זה לענין שיחה באמצע הקריאה, אבל אם שח בין הברכה לתחלת הקריאה, בין השומע ובין הקורא,

שער הציצין

ב. ח. ט"ז: ט. אחרונים: י. מן אברהם ושאר אחרונים: יא. ובשלטי גבורים מסתפק מה נקרא במגלה בין הפרקים. ומנאן מו"ק שלמה קלוגר כתב דפרקים נקראת בין תחלתה לאיש יהודי ובין איש יהודי לבין בלילה ההוא, עין שם. ובמקצית השקל מביא בשם לחם תמורות פרק הנה קורא, כיון שיש בה פרשיות, אף על פי שחן פרשיות סתומות מקל מקום פרקים נקראו:

ב טור בשם הרמב"ם.
ג משנה ובגמרא שם.
ד טור בשם תוספתא.
ה טור לדעתו וכן כתב
רש"א בהשוכה.

שערי תשובה

(א) ביום. עין באר היטב. ועין באלה רבה שאין צריך להתחיל בראש רק יתחיל במקום שפסק הראשון, עין שם. ובכחות יעקב חלק א סימן מב הסכים לזכרו קנה וכתב, ואם יאמר האומר מה בכך שיתחיל בראש, אף אתה אמר לו שהרי מאד הקפידו חז"ל על טרחא דצבורא כו'. רק שיהיה הנומר בשעת הברכה שברך הראשון בראשית בשוקר סימן תקפה סעיף ג, עין שם, וכן כתב בנגול מרכבה המגלה דומה לשופר שמוציא ולכן מתחיל במקום שפסק זה. ונראה שאם לא קרא רק קצת פסוקים אינו מאריך טרחא ויתחיל מראש, וגם נראה דאם רב הצבור מסכימים שיתחיל מראש וילל פורים במוציא שבת טוב להתחיל מראש שלא יהיה נפשו צנומה בקריאה לחצאין, אף אם הוא כשאר הימים שהתעצית קשה עליהם יש להקל כמו שכתב האלה רבה והשכות יעקב להתחיל במקום שפסק הראשון, ועין בשערי אפרים שער ו סעיף 5 ובפתחי שער שם בתחלתו: (ב) ל"ה. עין באר היטב. ועין בגודע ביהודה חלק א שהביא דברי הטור בשם בעל העשור שמתיר להפסיק באמצע הקריאה ודברי

באור הלכה

תרצב א (א) וְשֶׁהָחִינוּ. עין משנה ברורה סעיף קטן א מה שכתבנו דיש אומרים דראוי לברך וכו', הוא ממור וקציעה שהשיג על המגן אברהם וזה לשונו, ולא ידעתי מה בכך שהוא דבר נהוג, והלא בלאו מצות שלוח מנות וסעודת ראוי לברך זמן על היום, ואף שהוא מדברי קבלה צריך חיזוק כשל תורה, ויותר ביחיד מפני תקפו של גס שהיה בו, וכיון דמזמן לזמן קאמי הרי הוא ככל מועדי ד' שמברכין עליה זמן, זמן לא כפי כוס, דהלקתא אומרו אפלו בשוק, יום הכפורים שאין בו אכילה ושתיה אלא שביטה וקנותה, אף על פי כן מברכין אותו וכו', ומסים שם דשפיר הוא לכתחלה למאן דלית לה מגלה, למסמך זמן אכוס דסעודה, עד כאן לשונו. ובאמת לפי סברתו שיברך זמן על עצם היום מפני תקפו של גס שהיה בו, אם כן היה לו לברך גם כן ברכת שעשה נסים, ובאמת מצאתי במאירי על שבת לענין חנכה, (והוא הדין בענינו לענין פורים) וזה לשונו, מי שאין לו להדליק ואינו במקום שאפשר לו לראות, יש אומרים שמברך לעצמו שעשה נסים ושהחינו בלילה ראשון ושעשה נסים בכל הלילות, והדברים נראים, עד כאן לשונו. וגם על עצם תמיהתו שמתמה על המגן אברהם, והלא בלאו מצות שלוח מנות וכו' ראוי לברך זמן על היום וכו', לא אדע, דאפשר דגם המגן אברהם מודה לזה, אלא דהוא מירי שבלילה היה לו מגלה וברך אז שהחינו וממילא יצא על עצם הזמן ומה שמעיד הפיר מגדים ודעת המחבר יוצא בברכת שהחינו ולילה על משלוח מנות וסעודת דיום לא נהירא, וגם רמב"ם דלשון דמגן אברהם לא משמע כן, אבל אם לא היה לו כלל אפשר דגם הוא מודה. **אחר כך מצאתי בבית יוסף וזה לשונו,** אם אין לו מגלה יברך שהחינו, אך לא יברך ברכת שעשה נסים וברכת הרב את ריבנו וכו' מלכו, אבל האחרונים כתבו דגם שהחינו לא יברך, עד כאן לשונו, ולא אדע באיזה אחרונים קצא דבר זה לבד ממגן אברהם ואליה רבה שהעתיקו, ומהם אין ראיה, כמו שכתבנו, וצריך עיון למעשה. ועין לעיל בסימן תרעו בשער הציצין אות ג:

^(כ*) אלא בצבור. הגה בבית יוסף כתב דארחות חיים כתב כן בשם הירושלמי.

ובאלה רבה הכריע כהשלחן ערוך שאין לומר. וכן אין לומר ברוך אתה ה' הנפרע, עין שם: (ו) אם לא ברך לא לפניה וכו'. דברכות אין מעכבות. ונראה דאם נזכר באמצע שלא ברך, יברך בין הפרקים: (ז) אבל לא ביום. דכתב אמו פיוטים: (ח) ואין לברך אחריה וכו'. אבל הברכות שלפניה, לכלי עלמא יחיד צריך לברך: ב. אין לשוח בעוד שקורין אותה. הינו, בין השומע ו"בין הקורא אסור להם לשוח לכתחלה, ואפלו בדברי תורה. ולענין דיעבד יש חלוק, דהשומע אם שח בעת הקריאה לא יצא אפלו אם חסר לשמע תבה אחת, דהא לא שמעה כלה, אבל הקורא יצא, ולפעמים אפלו לכתחלה מתר, כגון לשאל "בין הפרקים מפני הכבוד, כמו לענין קריאת שמע בסימן סו. וכל זה לענין שיחה באמצע הקריאה, אבל אם שח בין הברכה לתחלת הקריאה, בין השומע ובין הקורא,

תרצב א. א. מן אברהם בשם של"ה: ב. פיר מגדים: ג. דרך חיים: ד. פוסקים: ה. ר' יעקב עמרין בסודו ואליה רבה ושבכות יעקב ונגול מרכבה, ולא כמגן אברהם: ו. אור ורע וברכי משה, וכן משמע מהנה"ה דאפלו ברכה שלפניה מותר, אכן בחיובי הרשב"א פרק הקורא עומר, ודוקא בברכה שלאחריה אבל בשלפניה הקורא עצמו חייב לברך: ז. ולא חמיר מקריאת שמע דקרא לן דבין הפרקים שואל מפני הכבוד:

ג. (י) ואף על פי שיצא כבר, מברך (יא) להוציא את אחר ידי חובתו: ד. ימי שהוא אנוס קצת ואינו יכול לילך לבית הכנסת (יב) וצריך להמתין עד אחר שקראו הקהל וקשה עליו לישב בתענית כל כך, יכול לשמע קריאתה מבעוד יום ^(יג) (יד) מפלג המנחה ולמעלה: הגה (יד) אבל אסור לאכל (טו) קדם שישמע קריאת המגלה (טז) אפלו התענית קשה עליו (תרומת הדשן סימן קט):

באר היטב

ו. ידי חובתו. ואם מברך לנשים יברך לשמע מגלה, ב"ח. אבל לא יברך שהחנינו, ויקראנה לנשים אחר רציאת בית הכנסת, דמצוה שיצא הוא בקריאת העבור, מן אברהם: ז. מפלג. אחר שיחפץ ערבית. וכתב המגן אברהם מאחר דשנה רמ"א לשונו וכתב אסור לאכל וכו' משמע דטעימה שרי, ומכל מקום אין להקל אלא לצורך גדול, ומשמע במהרי"ל דאפלו חולה לא יאכל קדם קריאתה אלא אם כן יש בו סכנה. וכתב הבית יוסף שנהגו לקרות קצת מבעוד יום כדי להקל על האנוסים והמקבירות שלא יתענו יותר מדאי:

משנה ברורה

הפסיד הברכה. "וכן בין הקריאה לסוף הברכה גם כן אסור להפסיק: ג. (י) אף על פי שיצא כבר מברך וכו'. וכל שכן היכול להוציאם בקריאה אף על פי שיצא כבר. ומכל מקום יש פוסקין שסוברין "לענין ברכה. אם יודעין בעצמן לברך "יברכו בעצמן פיון שהוא כבר יצא בקריאה. ומנהג העולם להקל להוציאן בכל גווי. ועין לעיל סימן תקפה במשנה ברורה סעיף קטן ה: (יא) להוציא את אחר ידי חובתו. ויקראנה לנשים ^ט אחר שיצא מבית הכנסת, דמצוה שיצא בעצמו בקריאת העבור, ^ט אכן אם מכון שלא לצאת באותה קריאה, שפיר דמי לצאת אחר כך בקריאת העבור. וכשהוא מברך לנשים "טוב שיברך לשמע מגלה, כי ^ט יש פוסקים שסוברין דאשה אינה חייבת בקריאה, רק לשמע: ד. (יב) וצריך להמתין וכו'. רוצה לומר, שיבא אחד לקרא לפניו, דמקדם אסור לאכל, כמו לענין קריאת שמע לעיל בסימן רלה: (יג) מפלג המנחה ולמעלה. דהוא ^ט שעה ורביע קדם הלילה, והטעם, דכיון דחשבינן לה לילה לענין תפלת ערבית שיוכל להתפלל בזמן ההוא, חשבינן לה לילה גם לענין הזה: (יד) אבל אסור לאכל וכו'. עין במגן אברהם שמסיק, דדוקא אכילה אסור אבל טעימה בעלמא שרי, ועל כן טוב יותר להקל לאיש הזה שיטעם קדם קריאת המגלה ולא להקל לקרות מפלג המנחה ולמעלה, דהפרי חדש קרא תגר על קלא זו, ודעתו דקדם צאת הכוכבים אינו יוצא כלל אפלו דיעבד, וכן משמע דעת הגר"א בבאורו. ואפלו טעימה ^ט אין להקל אלא לצורך גדול, ^ט דהינו, חולה קצת או מי שמתענה והתענית קשה לו, ^ט ושעור טעימה הינו, כביצה פת או משקין כשעור ביצה. וכתב הפרי מגדים, דלפי דעת הפרי חדש אפלו בין השמשות אין לקרות, ובדיעבד אם קרא בבין השמשות גם כן מסתפק שם, אם לא באנוס והכרח גדול יש לצדד להקל. וכתב בחיי אדם, דאפלו קרא מקצתה קדם צאת הכוכבים לא יצא וצריך לחזור ולקרות, ובלי ברכה. ועין בשערי תשובה בשם הבר"י יוסף ובבאור הלכה (אות ג), דמכל מקום המקל לחולה וליוולדת למהר קריאתו מבעוד יום קצת, יש לו על מי לסמוך: (טו) קדם שישמע קריאת המגלה. כמו ^ט לענין קריאת שמע דערבית דאסרין מטעם שמה יחטפנו שנה ויבטל מקריאתה, ^ט ואם כן כל שכן שאסור לישן קדם קריאת המגלה ^ט ואפלו דעתו רק לישן קמצא, כמו שם גבי קריאת שמע, ^ט וקריאת המגלה הוא חוב גדול, שהרי כל המצות נדחים מפניה, גדלעיל בסימן תרפז. ועין לעיל בסימן רלה סעיף ב ובמשנה ברורה שם כמה פרטים לענין קריאת שמע, והוא הדין כאן. ודע, דכמו בלילה אסור לאכל קדם קריאתה, ^ט הוא הדין ביום, אפלו כבר התפלל, אסור לאכל קדם קריאתה, ^ט וכמו לענין שופר ולולב: (טז) אפלו התענית קשה עליו. ואם הוא אדם חלוש והשהיה זיק לבריאותו ויכול לבא לידי חלי, וטעימה מעט אינו מספיק לו, ^ט נראה דשרי לאכל, אך יבקש מאחד שיזכירנו לקרא את המגלה אחר אכילתו. כתב הפרי מגדים, ספק אם קרא את המגלה, אפשר דלא אמרין בזה ספקא דרבנן לקלא משום דהוא דברי קבלה:

שער הציון

מגדים: יז. מגן אברהם: יח. לעיל בסימן תרפז: ד. יט. אכן יתפלל מקדם תרומת הדשן. ומוכא במגן אברהם: כ. מגן אברהם: כא. דרך החיים: כב. שם: כג. תרומת הדשן, ומוכא במגן אברהם: כד. ש"ז: כה. כדאימא בברכות דף ד לענין קריאת שמע: כו. לשון תרומת הדשן הפ"ל: כז. דקריאה דיום המור מלילה, והוא מדברי קבלה, כמו שכתבו הפוסקים: כח. כדאימא בחוספתא: כט. ולשון מגן אברהם שכתב בשם מהרי"ל, דאפלו חולה לא יאכל קדם קריאתה אלא אם כן יש בו סכנה, קשה, דאם הוא חולה, אפלו אין בו סכנה הלא לא היה לו להתענות כלל, כמבאר לעיל סימו תרפז, והיה לו לאכל מבעוד יום.

יב. בין השומע ובין הקורא, דכיון דנהגין לברך אחר המגלה, ממילא למגלה שיקרא [טור]. ובדיעבד אם שח בינתיים יש לענין לדעת הטור אם יוכל לברך ברכת הרב, ולכעל העטור דהברכה אין שיקא כל כך למגלה אלא חודאה בפני עצמו כמו שכתב הבית יוסף, בודאי יוכל לברך: ג. יג. וגם לענין עצם הקריאה יש דעות בפוסקים אם אחר יכול להוציא את חברו בסחות מעשרת היקא שהוא יודע לקרות בעצמו, עין לעיל בסימן תרפז סעיף ה ונהטור צ"י דינו, מנן להוציא את החולה, והמחבר פסם בזה בענינו, וצריך לישב, אלא שהמגן אברהם מסיק שם להטל בזה, ע"י שם: יד. והוה שרמו המגן אברהם לע"י שם: טו. מגן אברהם: טז. פרי